

Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi

Journal of Academic Language and Literature

(Cilt/Volume: 6, Sayı/Issue: 4, Aralık/December 2022)

İbrahim KOLUNSAĞ

Dr. Öğr. Üyesi, İzmir Katip Çelebi
Üniversitesi
i.kolunsag@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-4632-2964>

Şeyhülislam Muhammed Şerif Efendi İçin Tertip Edilmiş Şiirler Mecmuası

*A Journal of Poems Organized for Şeyhülislam
Muhammed Şerif Efendi*

Araştırma Makalesi/Research Article

Geliş Tarihi/Received: 14.11.2022

Kabul Tarihi/Accepted: 13.12.2022

Yayın Tarihi/Published: 30.12.2022

Atıf/Citation

(2022). Şeyhülislam Muhammed Şerif Efendi İçin Tertip Edilmiş Şiirler Mecmuası. *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, 6 (4), 1694-1738. <https://doi.org/10.34083/akaded.1204254>

(2022). A Journal of Poems Organized for Şeyhülislam Muhammed Şerif Efendi. *Journal of Academic Language and Literature*, 6 (4), 1694-1733. <https://doi.org/10.34083/akaded.1204254>

Bu makale iThenticate programıyla taranmıştır.
This article was checked by iThenticate.

*Bu çalışma, [Creative Commons Atıf 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) Uluslararası Lisansı altında lisanslanmıştır.

Öz

Klasik Türk edebiyatı alanının en belirgin çalışma konularından biri olan şiir mecmuaları, yaygınlıkları ile doğru orantılı olarak farklı şekillerde tasnif edilmiştir. Mecmular arasında “belli bir şahıs için tertip edilenler” yapılan tasniflerdeki gruplardan biridir. Bir Osmanlı şeyhülislamı için kaleme alınmış manzumeleri barındıran ve bu makalenin konusu olan mecmua (Millet Yazma Eser Kütüphanesi AEmnz720) birbirine bağlı iki amaç uyarınca incelenmiştir. Bunlardan ilki mecmua çalışmaları ile ilgili literatüre katkı sağlamaktır. İkincisi ise muhtevadan hareketle mecmuanın edebiyat tarihine katkılarını örneklerken bir yandan da Şerif Efendi etrafında oluşan edebî çevreye, himaye sistemine dair bir çerçeve çizmeye çalışmaktır. Bunun için, Şerif Efendi'nin kısa biyografisi verildikten sonra mecmua şekil ve muhteva yönünden incelenmiştir. Sonuçta, elde edilen verilerden hareketle, mecmuanın diğer kaynaklarla birlikte yardımcı kaynak olarak da değerlendirilebileceği vurgulanmış, Şiir Mecmualarının Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP) kapsamında tablo oluşturularak çalışma tamamlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: mecmua, Şerif Efendi, edebî çevre, himaye, MESTAP.

Abstract

Poetry journals, which are one of the most prominent study subjects in the field of classical Turkish literature, have been classified in different ways in direct proportion to their prevalence. It is one of the groups in the classifications made among the "organized for a certain person" between the journals. The journal (Millet Manuscript Library AEmnz 720), which contains the poems written for an Ottoman sheikh al-Islam and is the subject of this article, has been examined in terms of two interconnected purposes. The first of these is to contribute to the literature on journal studies. The second is to try to draw a framework for the literary environment and patronage system formed around Şerif Efendi, while exemplifying the contributions of the journal to the history of literature, based on the content. For this reason, after giving a short biography of Şerif Efendi, the journal was examined in terms of form and content. In conclusion, based on the data obtained, it was emphasized that the journal could be considered as an auxiliary resource together with other resources, and the study was completed by creating a table within the scope of the Systematic Classification of Poetry Journals Project (MESTAP).

Keywords: journal, Şerif Efendi, literary environment, patronage, MESTAP

Giriş

Dağınık nesneyi biriktirmek anlamındaki Arapça *cem*¹ masterından *mef'ul* babında türeyen *mecmū*² kelimesinin müennes şekli olan mecmua, edebî bir terim olarak “genelde bir veya daha fazla yazar yahut şaire ait çeşitli şekil ve hacimlerdeki dinî, din dışı nesir ya da şiirlerden oluşan derleme kitaplar” şeklinde tanımlanmıştır (bk. Uzun, 2003, s. 265-268). Klasik Türk edebiyatı araştırma sahasının önemli çalışma konularından biri olan mecmualar, daha özelden de şiir mecmuaları, yapılan çalışmaların ortaya koyduğu veriler ışığında farklı bakış açılarıyla tasnif edilmiştir. Bu makaleye konu olan mecmua ise muhteva bakımından “şahısların tertip ettiği veya şahıslar için tertip edilen mecmualar” arasında, içindeki şiirlerin önemli bir kısmının tarih manzumesi olması dolayısıyla da “mecmua-i tevârih” başlığı altında değerlendirilebilir.¹

Şiir mecmualarında; daha önce tespit edilmemiş şairlere ve onların şiirlerine, bilinen şairlerin bilinmeyen şiirlerine, şairlerin divanlarındaki şiirlerinin farklı şekillerine rastlamak mümkündür. Şairlerin biyografisiyle ilgili ipuçları da şiir mecmualarının birçok farklı konudaki katkılarından biri olarak anılabilir.² Belli bir şahıs için tertip edilmiş mecmualar, tüm bu bilgiler yanında özellikle biyografiye dair veriler içermesi ve padişah ya da bir devlet büyüğü etrafında şekillenen edebî çevrenin tespitine ve himaye sistemi ile ilgili ipuçları edinmeye imkân sağlaması gibi ayırt edici yönleri bakımından önemli sayılabilir. Bu bağlamda, padişahlar için yapılmış çalışmalara Sultan I. Ahmed, II. Mustafa, I. Mahmûd, ve III. Mustafa; diğer devlet büyükleri ile ilgili çalışmalara da Hekimoğlu Ali Paşa ve Defterdar Mehmed Behcet Efendi hakkında tertip edilmiş mecmualar örnek gösterilebilir.³

Genel çerçevesi çizilen bu tarz mecmualarla ilgili çalışmalar, Şiir Mecmualarının Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP) kapsamında mevcut literatüre⁴ katkı sağlarken bir yandan da ilgili devlet adamı ve mecmualardaki şairler hakkında birinci elden verilere ulaşmayı mümkün kılabilir. Böyle bir amaca matuf olarak hazırlanan bu çalışmada Şeyhülislam Şerif Efendi'nin kısa biyografisi verildikten sonra, çalışma konusu mecmuanın tavsifi yapılacak, tertibi hakkında bilgi verilecek, şekil ve tür özellikleri incelenecek ve mecmuadaki şair kadrosunun kısa biyografileri aktarılacaktır. Mecmuanın edebiyat tarihine katkı sağlayabilecek yönleriyle ilgili olarak da şairlerin biyografilerine dair metinden elde edilen çıkarımlar sıralanacak, Şerif

¹ Mecmua ile ilgili, tanım, kapsam ve tasnif konularındaki ayrıntılar için bk. (Kut, 1986, s. 170-173; Aydemir, 2001, s. 147-156; Kılıç, 2012, s. 77-96; Levend, 2015, s. 166-176; Gürbüz, 2018, s. 3-7; Köksal, 2018, s. 87-92).

² Şiir mecmualarının önemi ve MESTAP hakkında ayrıntı için bk. (Köksal, 2012).

³ Konuyla ilgili olarak örnek çalışmaların kısa açıklamalarıyla listelendiği şu makalelere bakılabilir: (Efe, 2020 ve 2021).

⁴ Şiir mecmuaları ile ilgili yapılan çalışmaları topluca görebilmek için bk. (Gıynaş, 2011; Süngü, 2020).

Efendi etrafında oluşan edebî çevre tasvir edilmeye çalışılacak, mecmuanın diğer kaynaklardaki bilgileri tashih etmesinde yardımcı kaynak olarak da kullanılabilmesi örneklenecek ve şairlerin bilinmeyen şiirlerinden bahsedilecektir. Son olarak da hazırlanan MESTAP tablosu çalışmaya eklenecektir.

1. Şerif Efendi'nin Kısa Biyografisi

Mecmuada memduh konumundaki Muhammed Şerif Efendi, İstanbul'da, 6 Muharrem 1130 (10 Aralık 1717) tarihinde doğmuştur. İlmiye sınıfının Osmanlı tarihindeki önde gelen ailelerinden biri olan Ebuishakzâdelere mensuptur. Dedesi Ebuishak İsmail Efendi, amcası İshak Efendi, babası Esad Efendi, anne tarafından dedesi Mirzazâde Şeyh Mehmed Efendi ve oğlu Ataullah Efendi kendisi gibi şeyhülislamdır. Osmanlı döneminin sayılı kadın şairlerinden biri olan Fıtnat Hanım da kız kardeşidir.

Yüksek kültürlü bir ailenin ferdi olan Şerif Efendi iyi bir eğitimden geçtikten sonra meslekî hayatı ilmiye sınıfının teamüllerine uygun şekilde ilerlemiştir. 1151/1738 yılında müderris, Receb 1167'de (Nisan-Mayıs 1754) Diyarbakır, Muharrem 1173'te (Ağustos-Eylül 1759) de Bursa kadılığında bulunmuş ve burada Mekke kadılığı payesini almıştır. Receb 1180 (Aralık 1766) tarihindeki İstanbul kadılığı bu düzeydeki son görevidir. Rebiyülahir 1185'te (Temmuz 1771) Anadolu kazaskeri olup Rebiyülahir 1186'da (Temmuz 1772) bu görevden ayrılmış, 29 Cemaziyevvel 1189'da (28 Temmuz 1775) Rumeli kazaskerliğine getirilmiştir. I. Abdülhamid Saltanatı Dönemi'nde, Cemaziyevvel 1192'de (Haziran 1778), ikinci defa Rumeli kazaskeri olan Şerif Efendi yirmi gün sonra görevinden alınmıştır. Şerif Efendi, 25 Cemaziyelahir 1192'de (21 Temmuz 1778) Vassafzâde Mehmed Esad Efendi'nin istifasını müteakip şeyhülisamlık makamına getirilmiş, yaklaşık dört buçuk yıl bu makamda kaldıktan sonra 5 Şevval 1196'da (13 Eylül 1782) görevinden feragat etmiştir. Uzun süre görev almayıp Bebek'teki yalısına yerleşen Şerif Efendi, III. Selim Dönemi'nde, 27 Zilkade 1203'te (19 Ağustos 1789), Mehmed Kâmil Efendi'nin azlinden sonra tekrar şeyhülisamlığa getirildiyse de altmış gün sonra görevden azledilmiştir. Hocapaşa'daki konağına çekildikten sekiz ay sonra da 27 Muharrem 1204'te (17 Ekim 1789) vefat etmiştir. Amcası İshak Efendi ve babası Esad Efendi gibi divan sahibi bir şair olan Şerif Efendi'nin âlim, ârif, zarif ve cömert biri olduğu ve mesleğinde liyakate önem verdiği belirtilir.⁵ *Mecmuada* kayıtlı şiirler, Şerif Efendi'nin bu özellikleri ve daha fazlasının övgüsüdür.

⁵ Şairin divanı üzerine farklı zamanlarda üç adet lisansüstü tez hazırlanmıştır. Detaylı bilgi için ilgili tezlere ve T. Özcan'ın *İslam Ansiklopedisi*'ne yazdığı maddeye bakılabilir (Dursunoğlu, 1996; Epçaçan, 1999; Özcan, 2003; Yağcı, 2006).

2. Millet Yazma Eser Kütüphanesi AEmnz 720 Numarada Kayıtlı Mecmuanın İncelenmesi

2.1. Mecmuanın Tavsifi ve Tertibi

Millet Yazma Eser Kütüphanesi, Ali Emiri Efendi Koleksiyonu, Manzum 720 numarada kayıtlı *Mecmua*, talik hatla kaleme alınmış, 59 yaprak hacminde bir eser olup her sayfasında iki sütun ve genel olarak 17 satır bulunmaktadır.⁶ *Mecmuada* başlıklar ve diğer açıklamalar için kırmızı, ana metin için siyah mürekkep kullanılmış, bazı mahlasların üstü çizilmiştir. Eserin özel bir ismi olmayıp başında (1b) “Devletli Efendimize Arz olunan Kasâid ü Tevârih” başlığı, arka kapakta da “Şeyhülislam Şerif Efendi Hakkında Kasâid ü Tevârih-i Şuarâ” notu bulunmaktadır. Kim tarafından ve ne zaman derlendiğine dair herhangi bir bilgi içermeyen *Mecmuanın* zahriyesinde Millet Yazma Eser Kütüphanesi'nin kayıt bilgileri, “Millet Kütübhanesi Müdüriyeti” yazılı bir mühür ve Ali Emiri Efendi'nin “Diyârbekrî Alî Emîrî, Allâhu Teâlâ Hazretlerinin Rızası İçün Vakfeyledim” yazılı mührü vardır. Rakabelerle düzenli olarak yaprakların takibi mümkün olduğundan eserde bir eksiklik olmadığı söylenebilir (*Mecmua*, yz.).⁷

Başı:

Semiyy-i mefhar-i 'âlem Şerîf Efendi kim
Bi-'izzet ü iclâl
Müşerref oldı kudümiyla mesned-i fetvâ
Mübârek ide Hudâ

Sonu:

Tâ ide h'âhişîñ sipîhr tamâm
Devr ide h'âhişîñce câh u merâm

Şeyhülislam Şerif Efendi'nin biyografisinin belli bir kısmıyla ilgili olan *Mecmua* hicri 1180-1194 (1766-1767/1780) yılları arasında kaleme alınmış tarih ve kasideleri içerir.⁸ İlgili tarihler kronolojik olarak şöyle gösterilebilir:

⁶ Nüshanın kendisi görülemediğinden tavsifte kütüphane katalogundan faydalanılmıştır. Millet Yazma Eser Kütüphanesi'nden elde ettiğimiz katalog kayıtlarında eserle ilgili cilt, kağıt ve ölçü bilgileri yer almamaktadır.

⁷ Yazmada bir yaprağın yeri yanlıştır. Gerekli açıklama yapılarak MESTAP tablosunda şiirlerin sırası düzeltilmiştir.

⁸ *Mecmuanın* sonunda iki adet mesnevî nazım şekliyle yazılmış arz-ı hâl vardır. Bunlar yukarıda bahsi geçen tarih aralığıyla ilişkilendirilmemiş olup özellikle sonuncusu daha erken dönemde yazılmış olmalıdır (bk. Nazimâ biyografisi).

Yıl (Hicri)	Tarih Konusu
1180	Şerif Efendi'nin Yaptırdığı Sofa
1185	Şerif Efendi'nin Anadolu Kazaskerliği
1189	Şerif Efendi'nin Rumeli Kazaskerliği
1190	Yeni Yıl, Şerif Efendi'nin Yalısı
1191	Şerif Efendi'nin Yalısı
1192	Şerif Efendi'nin İkinci Rumeli Kazaskerliği ve Şeyhülislamlığı
1193	Yeni Yıl
1194	Yeni Yıl, Şerif Efendi'nin Yalıya Gidişi ve Şeyhülislamlığı

Mecmuadaki tüm şiirler, başlıklarında şairini tanıtıcı bilgilerle, bir divanın gazeller kısmı gibi kafiyelerine göre sıralanmıştır.⁹ Şiirlerden önce derkenar olarak kaydedilen açıklamalarda zaman sıralaması yapılmış ve bu açıklamaların çoğunda tür/şekil bilgisi verilmiştir. Bu tertip aşağıda liste hâlinde topluca görülebilir.

- ~ **Ḥarfü'l-Elif** (1b)
 - Ḥarfü'l-Elifde Meşîḥat-i İslâmiyyede Virilen Târiḥler (1b)
 - Yine Ḥarfü'l-Elifde Ḳable'l-Meşîḥati'l-İslâmiyye 'Arz Olunan Tevâriḥ (4a)
- ~ **Ḥarfü'l-Bâ'** (7b)
- ~ **Ḥarfü'd-Dâl** (8b)
 - Ḥarfü'd-Dâlda Zamân-ı Meşîḥatde Virilen Ḳaşâ'id (8b)
 - Yine Ḥarfü'd-Dâlda Meşîḥatde Virilen Tevâriḥ (11b)
 - Yine Ḥarfü'd-Dâlda Meşîḥat-i İslâmiyyeden Muḳaddem Virilen Târiḥler (12b)
- ~ **Ḥarfü'r-Râ'** (15b)
 - Ḥarfü'r-Râda Meşîḥat-i İslâmiyyede Virilen Ḳaşâ'id (15b)
 - Yine Ḥarfü'r-Râda Meşîḥat Târiḥleri (21a)
- ~ **Ḥarfü'z-Zâ'** (22b)
 - Der-zamân-ı Meşîḥat-i İslâmiyye (22b)
 - Der-vaḳt-i Şadâret-i Rum (24a)
- ~ **Ḥarfü's-Şîn** (24b)
 - Rumili Şadâretinde (24b)
- ~ **Ḥarfü'l-Fâ'** (24b)
 - Ḥarfü'l-Fâda Meşîḥat-i İslâmiyye Târiḥleri (25b)
- ~ **Ḥarfü'l-Mîm** (27a)
 - Ḥarfü'l-Mîmde Zamân-ı Meşîḥatde Virilen Ḳaşâ'id (27a)
 - Yine Ḥarf-i Mîmde Fetvâ Târiḥleri (29b)
 - Yine Ḥarf-i Mîmde Zamân-ı Şadâretde Virilen Târiḥler (32a)

⁹ Bir şiiri sehven farklı bir kafiye yerleştiren mürettip buna not düşmüştür (bk. 48b).

- ~ **Ḥarfü'n-Nûn** (34b)
 - Ḥarf-i Nûnda Zamân-ı Fetvâda Virilen Kaşâ'id (34b)
 - Yine Ḥarf-i Nûnda Meşîḥat Târiḥleri (40b)
 - Yine Ḥarf-i Nûnda Rumili Şadâretinde Virilen Ramazâniyye Kaşîdeler (41a)
 - Yine Ḥarf-i Nûnda Şadâret-i Rum Târiḥleri (44b)
- ~ **Ḥarfü'l-Hâ'** (45a)
 - Ḥarf-i Hâda Meşîḥât-i İslâmiyye Târiḥleri (45a)
 - Ḥarf-i Hâda Fetvâdan Muḫaddem Virilen Târiḥler (51b)
- ~ **Ḥarfü'l-Yâ'** (52b)
 - Der-vaḫt-i Fetvâ (52b)
 - Ḥarf-i Yâda Fetvâda Virilen Târiḥler (54a)
 - Yine Ḥarf-i Yâda Meşîḥatden Muḫaddem Virilen Târiḥler (55b)
- ~ **Meşnevi 'Arz-ı Hâller** (57b)

Liste incelendiğinde, *Mecmuada* tüm harflerden kafiye olmadığı ve genel tertip anlayışını bozmamakla birlikte¹⁰ bazı şiir başlıklarının ayrıntı içermediği anlaşılmaktadır. Örneğin “bâ” harfinde alt başlığa, “zâ” ve “şîn” harflerinde ve “yâ” harfinin ilk başlığında tür/şekil bilgisine, “fâ” harfinin başlangıcında ise hem zaman hem de tür/şekil bilgisine yer verilmemiştir. Öte yandan “nûn” harfinde, zaman ve şekil bilgisine ilaveten tür de (Ramazaniye kasideleri) belirtilmiştir. Bu durum *Mecmuanın* tertibinde tematik bir yaklaşımın gözetildiğini de ortaya koymaktadır. Nitekim, Şerif Efendi'nin yalısı için söylenen şiirler de Ramazan konulu kasideler gibi arka arkaya sıralanmıştır (bk. 12a-14a). Özet olarak, kafiye ayrımı, Şerif Efendi'nin şeyhülislam oluşundan geriye doğru zaman sıralaması ve tür/şekil bilgisi, tertibi oluşturan üç ölçüt olarak sıralanabilir.

2.2. Mecmuadaki Şairler ve Şiir Sayıları

Mecmuada 45 farklı şair tarafından kaleme alınmış, 7'si Farsça olmak üzere, toplam 92 manzume mevcuttur. Bu manzumelerin şairlere göre dağılımında 8 şiirle Musullu Seyyid Ali Efendi (Behcet) ve 7 şiirle Cevdet Halil Efendi (Cevdet) ön plandadır. Ardından 5 şiirle klasik Türk edebiyatının tarih düşürmedeki zirve isimlerinden Sürûri; 4'er şiirle de Şeyhülislam Çelebizâde Asım Efendi'nin torunu Eşref Efendi (Eşref), Feyzullah Sermed Efendi (Sermed), Takiyeddin Abdullah Efendi (Takî), Şeyhülislam Yahya Tevfik Efendi (Tevfik) ve Şerif Efendi'nin kız kardeşi Fitnat Hanım gelmektedir.

Mecmuadaki şair kadrosundan Azîz Efendi, Fitnat Hanım, Nâşid Bey, Sermed Efendi, Sürûri ve Tevfik Efendi'nin divanları günümüze ulaşmıştır. Diğerleri ise kaynaklarda

¹⁰ *Mecmuadaki* tertibe aykırı birkaç şiir burada not edilmelidir: Erîb Efendi'nin, Yanyalı Rûhî'nin kasideleri (bk. 4a ve 7a) ve Cevdet Efendi'nin müzeyyel gazeli (51b) tarih şiirleri ile bir aradadır.

biyografik bilgilerine ulaşılabilen fakat eserlerine dair bilgi verilmeyen, tezkirelerde ya da mecmualarda birkaç parça şiiri bulunan (Erîb Efendi, Yenişehirli Seyyid Atâ, Lütfullah Âkif Efendi...) ve hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamayan (Hulûsî, Kâmî, Necîb...) şairlerdir.

Şeyhülislam Şerif Efendi etrafındaki edebî çevreyi oluşturan şairler hakkında öz bilgi vermek ve makalenin devamında yapılacak değerlendirmelere zemin teşkil etmek amacıyla aşağıda, alfabetik olarak sıralanan şairlerin manzume sayıları, bu manzumelerin *mecmuada*ki yerleri ve şairleri tanıtıcı bilgilerin yer aldığı başlıklar tablo hâlinde verilmiştir. Başlık bilgilerine koyulan dipnotlarda, hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılabilen şairlerin biyografileri özetlenmiştir.

Mahlas	Manzume Sayısı/Sayfa Nu.	Başlık
‘Âkif	1 / 44b	‘Âkif ¹¹
Bilinmiyor	1 / 11b	Alaşehirli-zâde Efendi
‘Atâ	3 / 26a, 48b, 51b	Şeyh Mollâ-zâde ‘Atâullah Efendi ¹²
‘Atâ	1 / 37b	Yenişehirli Seyyid Muhammed ‘Atâ ¹³
Âşaf	1 / 40b	Ahmed Paşa-zâde Muhammed Paşa Hâzretleri ¹⁴
‘Azîz	3 / 15a, 17b, 22b	Müderrişinden Şubhî-zâde ‘Azîz Efendi ¹⁵

¹¹ Rumeli kadılarından Lutfullah Efendi’dir. Vaktinin çoğu naiplik ile geçmiş, Şevval 1201 (Temmuz-Ağustos 1787) tarihinde Rumeli Ezdin’de vefat etmiştir. *Şefkat Tezkiresi*’nde 26 adet gazeli ve Nedim’in “kâfir” redifli gazelini tahmisi vardır. Buradaki kayıtlardan Rusçuk ve Sakız’da bulunduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca, gazellerden dördünde bu *Mecmuada* şiirleri bulunan Behcet, Nâşid, Refî ve Tevfik mahlaslı şairler anılmıştır (Kesik, 2014; Kılıç, 2017, s. 201-226).

¹² *Sicill-i Osmanî*’de “Ali Efendi” maddesinde, bu zatın Nakşibendi şeyhi Mehmed Atâ Efendi’nin oğlu olup 1199 / 1784-85 tarihinde doğduğu, “Çorumluzâde Hasib Efendi” maddesinde de bu kişinin Kanlıcalı Şeyh Atâ Efendi’nin dervişlerinden olduğu belirtilmektedir. Kanlıca’da; Mehmed Atâullah Efendi, Şeyh Atâ Efendi ve Şeyh Atâullah Efendi Tekkesi adlarıyla anılan tekkenin kurucusu Nakşibendi şeyhi Seyyid Mehmed Atâullah Efendi 1789 yılında vefat etmiştir (Mehmed Süreyyâ, 1311, III, s. 290; II, s. 180; Tanman, 1991, s. 36-37). Tüm bu bilgiler *Mecmuada* geçen tarihlerle uyumludur. Ayrıca bk. Râtib biyografisi.

¹³ Yenişehir’de doğdu. Asıl adı Seyyid’dir. Kâtiplerden ve şair olduğu, 1230 / 1814-15 yılında vefat ettiği belirtilmiştir. *Silahdarzâde Tezkiresi*’nde iki adet gazeli ve iki tarih beyti kayıtlıdır (Mehmed Süreyyâ, 1311, III, s. 479; Sungurhan, 2013; Öztürk, 2018, sny).

¹⁴ Râtib Ahmed Paşa’nın oğlu Âsaf Muhammed Paşa; Selanik, Halep, Vidin, Belgrat, İnebahtı, Hoten, Rumeli valilikleri yapmış, 25 Safer 1195 (20 Şubat 1781) tarihinde, Belgrat’ta vefat etmiştir. Fazilet ve kemal sahibi bir şair olduğu belirtilen Âsaf’ın *Şefkat Tezkiresi*’nde bir gazeli kayıtlıdır (Mehmed Süreyyâ, ty, IV, s. 259-260; Kılıç, 2017, s. 44-45).

¹⁵ IV. Mehmed Dönemi (1648-1687) şairlerinden Subhî Efendi’ye kadar uzanan Subhîzâdelere mensup tarihçi Subhî Mehmed Efendi’nin (ö. 1769) oğlu Hekimbaşı Abdülaziz Efendi 1149 / 1736-37 yılında İstanbul’da doğmuştur. Tıp bilgini, şair ve bestekâr olan Azîz Efendi, tahsilinin ardından saray hekimleri arasına girmiştir. 1171’de / 1757-58 müderriş, uzun yıllar bu mesleği sürdürdükten

Behcet	8 / 1b, 8a, 24b, 29b, 34b, 36a, 41a, 56b	Müşilî Es-Seyyid ‘Alî Efendi ¹⁶
Cevdet	7 / 4a, 37a, 48a, 50b, 54b, 55b, 57a	Cevdet Hâlîl Efendi ¹⁷
Emin	1 / 21a	Sünbül-zâde Efendi ¹⁸
Erib	1 / 3a	Erib Efendi ¹⁹
Eşref	4 / 6b, 13a, 45a, 52a	Çelebi-zâde Hafîdi Eşref Efendi ²⁰
Fişnat	4 / 1b, 5b, 7b, 8a	Fişnat Hanımefendi ²¹

sonra 28 Zilhicce 1189’da (19 Şubat 1776) hekimbaşı olmuştur. Üsküdar mollalığı ardından İstanköy’e gönderildikten (Muharrem 1197-Aralık 1782) kısa bir süre sonra vefat etmiştir. Tıp ve nücüm ilmine dair çevirileri, *Divan*’ı, *Musiki Mecmuası* vardır. Ayrıca tıpla ilgili *el-Vârîde* isimli bir eseri, bilinmeyen ahlaki bir mesnevisi ve Fransızcadan çeviri *İtalyan Tarihi* olduğu belirtilmiştir (Mehmed Süreyyâ, ty, IV, s. 695; Erdemir & Özcan, 1988, s. 190-191; Erdem, 2001).

¹⁶ Müftü Fahreddin ailesinden Seyyid Abdullah Neşatî’nin oğludur. Memleketi Musul’da tahsil gördükten sonra 1171’de/1757-58 İstanbul’a gelip Ragıp Paşa’nın yardımıyla müderris olmuştur. Şer’î hizmetlerde görevlendirilip Haremeyn müfettişliği yapmıştır. Üç dilde nazma ve nesre muktedir olduğu bildirilir. *Şefkat Tezkiresi*’nde iki adet gazeli kayıtlıdır. Gazellerinin bir kısmı da Millet Yazma Eser Kütüphanesi AE Mec. 717’deki mecmuada kayıtlıdır. *Şeyhülislam Ârif Hikmet Tezkiresi*’ndeki Sürûri tarihinin de bildirdiği üzere 2 Şevval 1197’de (31 Ağustos 1783) vefat etmiştir (Mehmed Süreyyâ, 1311, II, s. 30; Kesik, 2014; Kılıç, 2017, s. 50-51; Çınarcı, 2019, s. 31).

¹⁷ Damadzâde Feyzullah Efendi’nin damadı ve onun şeyhülislamlığında mektupçusu olan Cevdet Efendi, Galata kadısı Derviş Mustafa Efendi’nin oğludur. 1190 / 1776-77 yılında İzmir, 1199’da / 1784-85 Edirne ve 1201’de / 1786-87 Mekke mollalığının ardından 1206’da / 1791-92 İstanbul kadısı olmuştur. Bu görevinden azledildikten sonra 26 Rebiyühahir 1209’da (20 Kasım 1794) vefat etmiştir. *Fatin Tezkiresi*’nde bir tarih beyti kayıtlı olup bundan başka bir şiirine rastlanmadığı ifade edilmiştir (Mehmed Süreyyâ, 1311, II, s. 89; Aksoyak, 2014; Çiftçi, 2017, s. 70).

¹⁸ Başlıktaki bilgi ve mahlastan hareketle, şairin Sünbülzâde Vehbî’nin ağabeyi ve Sünbülzâde Abdülbâkî Efendi’nin babası Fâzıl Mehmed Emin Efendi olması muhtemeldir (Kesik, 2014).

¹⁹ Şeyhülislam Damadzâde Feyzullah Efendi’nin kethüdası müderris Mehmed Emin Efendi’nin oğlu Erib Ahmed Efendi, Rumeli kadılarındandır. Damadzâdelerden Murad Molla lakabıyla anılan Rumeli Kazaskeri Mehmed Murad Efendi’nin dairesinde bulunmuştur. Tırhala Kadısı iken Ramazan 1194’te (Ağustos-Eylül 1780) vefat etmiştir. Hoş sohbet bir şair olduğu belirtilen Erib’in *Şefkat Tezkiresi*’nde bir gazeli kayıtlıdır. Aynı gazelin beş beyti *Râmiz Tezkiresi*’nde de mevcuttur (Mehmed Süreyyâ, 1308, I, s. 321; Erdem, 1994, s. 29-30; Aksoyak, 2014; Kılıç, 2017, s. 32-33).

²⁰ Şeyhülislam Çelebizâde Asım Efendi’nin torunu, Şeyhülislam Zeynelâbidin Efendi’nin kardeşi, Surre Eminzâde Ömer Efendi’nin oğlu Eşref Mehmed Efendi müderris olup 1206 / 1791-92 yılında vefat etmiştir. *Şefkat Tezkiresi*’nde biri Zihni’ye nazire olmak üzere iki adet gazeli ve Şehzâde Ahmed için bir tarih beyti kayıtlıdır. *Fatin Tezkiresi*’nde (burada Ali Eşref Efendi olarak geçer) farklı bir tarih dizesi yazılmış, başka bir eseri olmadığı belirtilmiştir. “Sadettin Nüzhet Ergun, Millet Yazma Eser Kütüphanesi AE 717 numarada kayıtlı bir mecmuada bir kasidesini ve birkaç gazelini tespit etmiştir.” (Kesik, 2015; Kılıç, 2017, s. 34-36; Çiftçi, 2017, s. 31; Oğraş, 2018, s. 47).

²¹ Klasik Türk şiiri tarihinin önde gelen kadın temsilcilerinden biri olarak kabul edilen Fitnat Hanım’ın asıl adı Şerife Zübeyde’dir. İstanbul doğumludur. Doğum tarihi bilinmemektedir. Divanında yer alan 1168-1193/1755-1779 yılları arasındaki tarih manzumeleri onun en az yirmi beş yıllık bir zaman diliminde sanatını icra ettiğini göstermektedir. Ardında bir divan bırakan

Fikrî	1 / 19b	Mülâzımından Fikrî ²²
Ḥâfız	1 / 12b	Müderrişinden İznikmidî Ḥâfız Efendi
Ḥulûşî	1 / 10a	Ḥulûşî
İsper	2 / 24a, 49b	Ḥaleb Müftisi İsper ²³
‘İzzet	1 / 54a	Yenişehirî ‘Osmân Paşa-zâde ‘İzzet Big Efendi ²⁴
Kâmî	1 / 31a	Kâmî
Bilinmiyor	2 / 40b, 54b	Laz Muştafa Efendi-zâde
Mücîb	1 / 33b	Mücîb
Münîb	2 / 25b, 32a	Müderrişinden ‘Ayntâbî Münîb Efendi ²⁵
Münîf	2 / 28b, 57b	Müsevid Dede-zâde Efendi
Nâmî	1 / 14a	Ḥatvanî-zâde’niñ İmâmı Nâmî
Nâşid	2 / 30a, 45a	Aḥmed Paşa-zâde Nâşid Big ²⁶

Fıtnat Hanım, ölüm tarihi düşünüldüğünde (Zilhicce 1194-Aralık 1780) ömrünün neredeyse sonuna kadar şiir yazmıştır. Divanının tertip özelliklerinden tarih manzumelerinin benzerliğine kadar Şerif Efendi’nin etkisi Fıtnat Hanım’da belirgindir. Babası, Ragıp Paşa, Şeyhülislam Çelebizâde Asım, Haşmet, Nâbî, Nedim ve Râşid’e de nazireler kaleme alan Fıtnat Hanım on dokuz adetle en çok nazireyi Şerif Efendi’ye yazmıştır. Nazirelerinin yanında Fıtnat Hanım’ın sanatsal yanını asıl ortaya koyan verimler, tarih manzumeleri, aşk ve hikmet şiirleridir (Akün, 1996, s. 39-46; Çeçen, 1996 ve 2015).

²² *Fatin Tezkiresi*’nde, Mehmed Fikrî Efendi’nin müderriş olduğu, 1224 / 1809-10 yılında vefat ettiği ve bu mecmuada da yer alan bir adet tarih beyti kayıtlıdır (Çiftçi, 2017, s. 393-394).

²³ Başlıktan Şerif Efendi Dönemi’nde Halep’te görevli bir müftü olduğu anlaşılmaktadır.

²⁴ Yenişehirli Osman Paşa’nın oğlu İzzet Mustafa Bey, müderriş (1181 / 1767-68), Eyüp (Receb 1203-Nisan 1789) ve Edirne (1208 / 1793-94) mollası, ardından Mekke (1209 / 1794-95) ve İstanbul (1214 / 1799-1800) pâyesi olmuştur. İki defa Rumeli kazaskeri olan (1225 / 1810 ve Rebiyülahir 1230 / Mart-Nisan 1815) İzzet Bey, 14 Şaban 1242’de (13 Mart 1827) vefat etmiştir. Soylu ve zengin olduğu belirtilmiş, şairliğinden söz edilmemiştir (Mehmed Süreyyâ, 1311, III, s. 457-458).

²⁵ Antepli Münîb Mehmed Efendi, 1189 / 1775-76 yılında müderriş ve Şerif Efendi’nin oğlu Ataullah Efendi’ye hoca olmuştur. Saray hocalığının ardından Mekke (1214 / 1799-1800), İstanbul (1219 / 1804-05) ve Anadolu (1222 / 1807-08) pâyelerini alan Münîb, 20 Şevval 1238’de (30 Haziran 1823) Aydın’da vefat etmiştir. Âlim, şair ve münşi Münîb Efendi’nin *Siyer-i Kebir Tercümesi*, *Devhatü’l-Meşayih Zeyli*, şiirleri, münşeati ve çeşitli risaleleri vardır (Mehmed Süreyyâ, ty, IV, s. 517; Yakar, 2014).

²⁶ Râtîb Ahmed Paşa’nın oğlu Nâşid İbrâhim Bey 1162 / 1749 yılında Mora’da doğmuştur. 1181 / 1767 yılında III. Mustafa’nın mabeyincisi, 1186’da / 1772 da sohbet arkadaşı olmuş, I. Abdülhamid’in tahta çıkmasıyla (1187 / 1773) onun da mabeyinciliğini yapmış fakat bir süre sonra silahşörlük ve kapıcıbaşılık rütbesiyle saraydan uzaklaştırılmış, ardından Yenişehir’e sürülmüştür. 1203 / 1788-89 yılında III. Selim tarafından tekrar saraya alınan Nâşid 4 Rebiyülevvel 1206’da (1 Kasım 1791) vefat etmiştir. Divan sahibidir. *Müntehabât-ı Eş’âr* adlı mecmuasının *Şefkat Tezkiresi*’ne kaynak olduğu belirtilmiştir (Zülfe, 1998; Öztürk, 1998; Alıcı, 1998 ve 2013; Kılıç, 2017, s. 7-8).

Nazîmâ	1 / 58a	El-ḥâc Nazîmâ-yı Nakşibendî ²⁷
Necîb	2 / 30b, 30b	Necîb
Raḥmî	1 / 57a	Bahâyî-zâde Efendi ²⁸
Râmiz	2 / 14b, 51a	Şerî'at Kâtiblerinden Râmiz ²⁹
Râtib	1 / 45b	Küttâbdan Râtib Efendi ³⁰
Refî'c	1 / 52b	Mülâzımından Refî'c
Rıf'at	2 / 2b, 39a	Rıf'atî-zâde ³¹
Rûḥî	1 / 6b	Mülâzımından Yanyavî Rûḥî
Rüşdî	1 / 49a	Lanba-zâde Rüşdî ³²
Sâ'ib	1 / 27a	Sâ'ib

²⁷ *Salim Tezkiresi'*nde Buhara'dan olduğu, Çorlulu Ali Paşa vezaretinde Özbek elçisi ile İstanbul' gelip dört ay kaldığı, hacca gittikten sonra İstanbul'da yerleştiği belirtilmiştir. Ayrıca Nakşibendi dervişlerinden olduğu, ikişer beyit Farsça ve Türkçe şiiri kayıtlıdır. 1165 / 1751-52 yılı civarında vefat etmiştir (Kurnaz & Tatçı, 2001, s. 1079; Aksoyak, 2015; İnce, 2018, s. 442-443). Ölüm tarihi göz önüne alındığında Şerif Muhammed Efendi genç yaşlardayken ondan yardım istemiş olmalıdır.

²⁸ İsmi Abdurrahîm'dir. Şeyhülislam Bahâyî Efendi'nin torunu Sadeddin Yahyâ Efendi'nin sülalesindedir. Çeşitli devlet görevlerini yerine getirdikten sonra 1183 / 1769-70 senesinde Debbâğzâde Ahmed Efendi yerine Selanik mevleviyetine getirilmiş, süresi dolunca buradan mazul olmuştur. *Ramiz Tezkiresi'*nde bundan sonra "bilâd-ı erbaa" mevleviyetlerinden (Mekke, Edirne, Bursa ve Mısır) birini beklediği ifade edilmiştir. Tezkirede, Bahâyî Efendi'nin neslinden olması sebebiyle şiir ve inşanın kendisine miras olarak geldiği, özellikle tarih sanatında benzersiz ve temiz hayallî bir şair olduğu da kayıtlıdır (Erdem, 1994, s. 121-122).

²⁹ Rumeli kadılarından Mustafa Naîm Efendi'nin oğlu Râmiz'in asıl adı Hüseyin'dir. İstanbul'da 1148 / 1735-36 yılında doğmuştur. İlim seviyesi yüksek bir aileye mensup olan Ramiz, önce müderris olmuş daha sonra da kadılığa yönelmiştir. Rumeli kazaskerliğinde uzun yıllar sak usulünü (şeriat mahkemeleri tarafından verilen resmî belgeler ve bunların yazılma tarzı) öğrenmiştir. Daha çok nesir sahasında ve özellikle biyografi yazımında ön plana çıkan Râmiz'in *Zübdetü'l-Vâkıât* isimli tarihi ve *Âdâb-ı Zurefâ* adlı tezkiresi vardır. 1202 / 1788 yılında vefat etmiştir (Erdem, 1994 ve 2007, s. 451).

³⁰ Çilingir Ali Efendi'nin oğlu Ebubekir Râtib Efendi Tosyalıdır. İstanbul'a gelip âmedî kalemine girmiş, Receb 1203'te (Nisan 1789) reisülküttap vekili olmuştur. Muharrem 1206'da (Eylül 1791) Viyana sefiri, 1209 sonlarında (1795 ortaları) reisülküttap olan Râtib, Sürûrî'nin tarih düşürdüğü üzere, Muharrem 1214'te (Haziran 1799) vefat etmiştir. *Ârif Hikmet Tezkiresi'*nde, mürşidi olan Nakşibendi şeyhi Atâ Efendi'nin -bu mecmuada şiirleri kayıtlıdır- Kanlıca'daki tekkesine defnedildiği belirtilmiştir. *Fatin Tezkiresi'*nde, üç dilde nazma ve nesre kudreti olduğu, sözü ve şiirinin benzersiz olduğu ve bir adet kıtası kayıtlıdır (Mehmed Süreyyâ, 1311, II, s. 346; Kılıç, 2014; Çiftçi, 2017, s. 141; Çımarcı, 2019, s. 49).

³¹ III. Selim Dönemi'nin önde gelen ilim adamlarından Rıfatî Ali Bey'in torunu Mustafa Rıfat'tır. Kudüs mollası iken 1200 / 1785-86 yılında vefat etmiştir. *Bağçe-i Safâ-Endûz'da* şiir ve inşası tarife seza, "turfe-elfâz u acib-harekât" bir kişi olarak nitelenmiştir (Oğraş, 2018, s. 128).

³² Rüşdî Ali Efendi, Lambazâde Abdülhalim Efendi'nin oğlu olup Karaferyelidir. Kadılık mesleğini icra etmiş, III. Selim Devri'nde (1789-1807) vefat etmiştir. Bir gazeli bilinmektedir (Mehmed Süreyyâ, 1311, II, s. 382; Kurnaz & Tatçı, 2001, s. 344; Kesik, 2014; Kılıç, 2017, s. 129-130).

Sa'îd	1 / 19a	Yaḥyâ-zâde Sa'îd ³³
Bilinmiyor	1 / 50a	İskenderî Müftî-zâde Şâlih
Sermed	4 / 2a, 15b, 22a, 51b	Müderrişinden Şeker-zâde Efendi ³⁴
Sürûrî	5 / 10b, 24b, 39b, 50b, 54b	Mülâzımından Sürûrî ³⁵
Şehâb	1 / 2b	Anatoli Kuzâtından Şehâb
Tâbî	2 / 43a, 52b	Kuzâtından Tâbî ³⁶
Takî	4 / 4b, 14a, 48b, 49a	Ḥaṭvanî-zâde Hafîdi Takî Mollâ ³⁷
Tevfik	4 / 5a, 12a, 54a, 56a	Tevfik Efendi ³⁸

³³ Müderriş Said Mehmed Efendi, Eyüp ve Şam mollalıklarının ardından Mekke (Ramazan 1236-Haziran 1821), İstanbul (1242 / 1826-27) ve Anadolu pâyesi (1243 / 1827-28) olmuştur. Zilhicce 1247'de (Mayıs 1832) Anadolu kazaskeri ve aynı ayda Rumeli payesi olan Saîd, 5 Ramazan 1252'de (14 Aralık 1836) vefat etmiştir. Âlim ve fazıl bir kişi olduğu belirtilmiştir (Mehmed Süreyyâ, 1311, III, s. 42).

³⁴ Meşhur hattat Seyyid Mehmed Efendi'nin oğlu Şekerzâde /Şekercizâde Feyzullah Sermed Efendi, müderriş ve 1191 / 1777-78 yılında Selanik mollası olup 22 Muharrem 1202'de (3 Kasım 1787) vefat etmiştir. Şair ve hattat Sermed divan sahibidir (Mehmed Süreyyâ, ty, IV, s. 38; Ergün, 2004; Gürgendereli, 2014; Çınarcı, 2019, s. 61).

³⁵ İzzet Molla'nın Sürûrî'nin ölümüne tarih düşürürken kısaca "Sürûrî uyurken bile tarih bulmasa üzüntüsünden asla uyumazdı" dediği üzere gelenekte bu yönüyle ünlene Sürûrî, hayatının hemen her aşamasını tarihlendirmiştir. 1205 / 1790-91 yılında düşürdüğü bir tarihte doğumunu araştırdığını ve kırk yaşında olduğunu belirtmiş, böylelikle doğum tarihini 1165 / 1751-52 olarak vermiştir. Babasının adı Seyyid Hafız Musa, kendi adı Seyyid Osman'dır. İlk tahsilini memleketi Adana'da yaptıktan sonra, yine düşürdüğü tarihlerden de belli olduğu üzere, 1193 / 1779 yılında, bu mecmuada da şiirleri olan, Tevfik Efendi tarafından kabiliyetli bulunarak İstanbul'a getirilmiştir. Aynı yıl Şeyhülislam Şerif Efendi tarafından mülazım olarak görevlendirildiğini tarihleyen Sürûrî, 1195 / 1780 yılında kadı olmuştur. 1202 / 1787 yılına kadar çeşitli kadılık görevlerinde bulunmuş, ardından Sünbülzâde Vehbi'nin kethüdasi olarak Eski Zağra'ya gitmiştir. 1206'da / 1791 İstanbul'a döndüğünü ve burada bir ev yaptığını tarihlemiş, 1217'de / 1802 III. Selim'e sunduğu kaside vesilesiyle Anadolu Kazaskerliğinde görevlendirilmiştir. 1229 / 1813 yılında vefat eden Sürûrî ardında *Divan*, *Hezliyat* ve çeşitli tarih manzumelerini içeren bir *Mecmu'a* bırakmıştır (Batur, 2002, s. 20-39).

³⁶ Başlıkta mahlas ve meslek bilgisi mevcut olan Tâbî, *Mecmuadaki* şiirinde (43a) istihdam edildiği için Şerif Efendi'ye teşekkür etmiş ve ondan "Rütbe-i Eğri (Rumeli kadılıkları rütbelerinden biri)" mansıbı istemiştir.

³⁷ Yüz yıldan uzun bir süre boyunca müderriş ve mollalar yetiştirmiş Hatvanizâde ailesinden Hasan Efendi'nin oğlu Takiyeddin Abdullah Efendi'dir. Receb 1228'de (Temmuz 1813) Edirne ve Rebiyülahir 1229'da (Mart-Nisan 1814) Mekke mollası olmuştur. Receb 1230'da (Haziran 1815) vefat etmiştir (Mehmed Süreyyâ, 1311, II, s. 52).

³⁸ 1128 /1716 yılında doğan Yahya Tevfik Efendi, Müderriş Eyyüb Efendi'nin oğludur. Babası gibi müderriş olarak başladığı (1149 / 1736-37) meslek hayatında Selanik (1180 / 1766), Şam (1186 / 1773), Mekke (1192 / 1778) ve İstanbul (1199 / 1785) kadılıklarında bulunmuştur. Anadolu kazaskerliğinin (1200 / 1786) ardından iki defa Rumeli kazaskerliğine (1201 ve 1203 / 1787 ve 1789) getirilmiştir. Nakibüleşraf (1204 / 1790) ve ardından şeyhülislam olmuş (8 Receb 1205-13 Mart 1791), bundan on üç gün sonra vefat etmiştir. Çeşitli ilimlerde bilgisi ve üç dilde de şiir söyleme kabiliyeti olan Tevfik Efendi'nin *Müntehab* adlı bir derlemesi, *Mecmu'a-i Eş'âr'ı Silahdarzâde*

Yahyā	1 / 26a	Şeyh Yahyā
Zihni	2 / 26b, 33a	Küttâbdan Râğıb Paşa Kitâbcısı Zihni Efendi ³⁹
Zülâli	2 / 8b, 11b	Zülâli ⁴⁰

2.3. Vezinler

Mecmuada mevcut 92 adet manzumenin tamamı aruz vezni ile yazılmıştır. Bu manzumelerde kullanılan 11 farklı aruz kalıbından “mefâ’îlün mefâ’îlün mefâ’îlün mefâ’îlün” ve “fe’îlâtün fe’îlâtün fe’îlâtün fe’îlün” 24’er adetle ilk sıradadır. Ardından 15 adetle “mefâ’îlün fe’îlâtün mefâ’îlün fe’îlün” kalıbı gelir. Kullanılan vezin sayısı ve bu vezinlerin dağılımı topluca değerlendirildiğinde, *Mecmuada*ki vezin tercihlerinin gelenekle oldukça uyumlu olduğu söylenebilir. Vezinlerle ilgili bilgiler aşağıdaki tabloda bir arada görülebilir.

Aruz Kalıbı	Adet
mefâ’îlün mefâ’îlün mefâ’îlün mefâ’îlün	24
fe’îlâtün fe’îlâtün fe’îlâtün fe’îlün	24
mefâ’îlün fe’îlâtün mefâ’îlün fe’îlün	15
fâ’îlâtün fâ’îlâtün fâ’îlâtün fâ’îlün	9
mef’ülü fâ’îlâtü mefâ’îlü fâ’îlün	6
fe’îlâtün mefâ’îlün fe’îlün	5
fâ’îlâtün fâ’îlâtün fâ’îlün	4
mefâ’îlün mefâ’îlün fe’ülün	2
fe’îlâtün fe’îlâtün fe’îlün	1
mef’ülü mefâ’îlü mefâ’îlü fe’ülün	1
mef’ülü fâ’îlâtün mef’ülü fâ’îlâtün	1

*Tezkiresi’*nde yedi adet gazeli ve *Fatin Tezkiresi’*nde bu gazellerden farklı bir gazeline ilaveten Şam’a gidiş ve dönüşünde yazdığı kıtalar mevcuttur (Mehmed Süreyyâ, ty, IV, s. 642-643; İpşirli, 2013, s. 266-267; Özerol, 2013; Yilmaztürk, 2014; Çiftçi, 2017, s. 57-59; Öztürk, 2018, sny).

³⁹ Mustafa ve Rağıp Paşa kitapçısı olup III. Mustafa Devri (1757-1774) sonlarına yettiği belirtilmiştir (*Mecmuada*ki tarih beyti 1192 / 1778 yılında hayatta olduğunu göstermektedir.). *Şefkat Tezkiresi’*nde bir gazeli ve III. Osman’ın cülusuna (1168 / 1754) bir tarih beyti kayıtlıdır (Mehmed Süreyyâ, 1311, II, s. 344; Öztekin, 2014; Kılıç, 2017, s. 117-119).

⁴⁰ Hacı Feyzullah Nakşibendi’dir. Aslen Gicduvan’dan (Buhara yakınında bir yerleşim yeri) olup hac vazifesi için memleketinden ayrıldıktan sonra İstanbul’da ikamet etmiştir. Devlet büyüklerinden iltifat görmüştür. Birçok güzel Farsça şiiri olduğu belirtilen Zülâli, 1195 / 1780-81 yılında memleketine dönmeğe üzere yola çıktığında Sünbülzâde Vehbî, “Zülâli Mâverü’n-nehre deryâdan revân oldı” dizesiyle tarih düşürmüştür (Kılıç, 2015; Çınarcı, 2019, s. 60).

2. 4. Nazım Biçimleri

Mecmuada, 43 tanesi kıta-ı kebîre olmak üzere, 46 adet kıta ve 41 adet kaside, 6 farklı nazım biçimi arasında ilk iki sıradadır. *Mecmuanın* neredeyse tamamına yayılmış bu biçimlerin kullanımı muhtevanın gereği olarak değerlendirilebilir. Nazım biçimleri ile ilgili veriler, bir arada görülebilmesi için aşağıda tablolaştırılmıştır.

Nazım Biçimi	Adet
Kıta/Kıta-i Kebîre	46
Kaside	41
Mesnevi	2
Müstezat	1
Gazel (Müzeyyel)	1
Müfret	1

2.5. Nazım Türleri

Yenişehirli Osman Paşazâde İzzet Bey'in, Şerif Efendi'nin şeyhülislamlığı için düşüreceği tarihe bağlam oluştururken

Kaşîde kıt'a vü târih ile idüp rû-mâl
Der-i 'inâyetin ehl-i sülhan zihâm itdi (54a-8)

demesi, Râtib Efendi'nin de matla' beyti olmayan uzun şiirini kaside olarak adlandırması (47b-7 ve 8) *Mecmuada* kullanılan tür ve şekillerin kapsamını ve bunlar arasındaki ince çizgiyi işaret eden birinci elden veriler olarak okunabilir.

Klasik Türk şiirinde türler konu bütünlüğüne göre değerlendirilir. Öte yandan bir manzumede birden fazla konuya yer verilebilmesi söz konusudur. Özellikle teşbîb bölümüne göre adlandırılan kasideler, diğer bölümlerdeki içeriğe göre methiye olarak da nitelenebilir. Bu durum diğer nazım biçimlerinde de görülebilir (Gökalp, 2011, s. 291-292). Kıta-i kebîre denilen bazı uzun kıtaların nesip, maksûd ve dua gibi bölümleriyle matlasız bir kaside görünümünde olması da (Kurnaz & Çeltik, 2010, s. 292) bu nazım biçimleri arasındaki yakınlığın tanımsal karşılığıdır.

Yukarıdaki bilgilerden hareket edildiğinde *Mecmuada* nazım türlerini kesin sayılarla ifade etmenin pek mümkün olmadığı söylenebilir. Örneğin *Mecmuadaki* tarihler tür olarak değerlendirildiğinde, Şerif Efendi'nin yalısı için düşünülen tarihlerin (bk. 12a-14a) dâriyye olarak da nitelenmesi mümkündür. Kaside nazım biçimiyle tarih düşürüldüğünde şitâiyye de (bk. 54b) tür olarak belirlenebilir.⁴¹ Bununla birlikte *Mecmuadaki* türlerle ilgili olarak belli gruplamalar yapılabilir. *Mecmuanın* tamamına

⁴¹ MESTAP tablosunda tarih manzumeleri tür olarak, kaside nazım şekliyle yazılan manzumeler ise içeriğine göre adlandırılmıştır.

yayılmış tarih ve methiyelere ilaveten türler, genele dair fikir vermek için aşağıda sıralanmıştır.⁴²

- i) Şairlerin içinde buldukları durumu ve taleplerini memduha anlatmalarını sağlayan hasb-i hâl ve arz-ı hâller
- ii) Mevsimlerle ilgili olarak bahâriyye, sayfiyye, şitâiyye türleri
- iii) Özel gün ve zamanlarla ilgili olarak nevrûziyye, ıydiyye ve ramazaniyyeler
- iv) Yeni yıl tebrikleri

2.6. Muhtevaya Dair Notlar

Mecmuadaki muhtevanın ağırlık merkezini Şeyhülislam Şerif Efendi övgüsünde kaleme alınan şiirler oluşturur. Şairlerle ilgili, metinden yapılabilecek çıkarımlar ise genel bir yaklaşımla muhtevanın diğer boyutu olarak değerlendirilebilir.⁴³

Mecmuadan elde edilen Şerif Efendi'nin ismi, baba adı, kazaskerlik ve şeyhülislamlık görevlerine getirilmesi ve bu görevlerin tarihleri vb. bilgiler, kaynaklarda ve hakkında yapılan çalışmalarda görülebilecek ona dair biyografik detayları destekler niteliktedir. Aslen edebî bir metin olmasının doğal bir sonucu olarak, tarihî kayıtlarla örtüşen bu bilgilerin yanında, *Mecmuada*, şairlerin kaleminden Şerif Efendi'nin kişiliğini tasvir eden beyitler bulunmaktadır. Önemli bir aileden gelişinden başlayarak dinî ve ilmî yönü, faziletli oluşu, cömertliği, adaleti, liyakate önem vermesi, şiir ve inşadaki mahareti gibi özellikler övgülere konu olmuştur. Şairlerin bu övgülerde kaside formunun yerleşik özelliklerini kullanarak genel bir giriş, methiye, talep ve dua bölümlerine yer verdiği görülür. Memduhla ilgili sıfatların art arda sıralanması ve tarihî-efsanevî kişilerle memduhun kıyaslanması bu tarz şiirlerin muhtevasını oluşturan dinamikler olarak dikkat çeker.

Aşağıdaki beyitlerin ilkinde, Çelebizâde torunu Takî, Şerif Efendi'nin ilim ve hikmette benzersiz olduğunu, şiir ve inşanın da ona teslim edildiğini; ikincisinde ise Mülazım Fikrî, memduhun neslinin hayır işleyen, takva sahibi kimseler ve kendisinin faziletli, olgun ve Edhem karakterli olduğunu belirtmiştir. Bu beyitler, *Mecmuanın* tamamına yayılmış benzer niteliklerin örnekleri olarak okunabilir.

‘İlm ü hikmetde nazîri gerçi yok
Şi’r ü inşâ da müsellemdir aña (4b-8)

Fâzıl u kâmil ü deryâ-dil ü Edhem-meşreb
Yok nazîri eb ü ceddî dañı cümle ebrâr (20b-2)

⁴² Daha fazla tür ve bunların yazmadaki yerleriyle şairlerinin kim olduğu bilgisi için MESTAP tablosuna bakılabilir. Ayrıca, bahsi geçen türlerin tanımı ve örnek metinler için bk. (Akkuş, 2007; Batislam, 2008; Gökalp, 2009; Tuğluk, 2010; Kınay Civelek, 2022).

⁴³ Bunlara makalenin devamında değinilecektir.

Fıtnat Hanım'ın, ağabeyi Şerif Efendi'nin yalısı ile ilgili övgüleri sıraladığı şiirinden alınan aşağıdaki beyitler ise yine *Mecmuada* çok sık rastlanan kıyasa dayalı muhtevanın örnekleridir. Bu beyitlerde, olağanüstü sanat yeteneği konusunda kaynakların birleştiği meşhur nakkaş Bihzâd (Çağman, 1992), geometri alanında tüm zamanların en önemli matematikçisi olarak kabul edilen Öklid (Topdemir, 2007) ve eşsiz güzelliği dolayısıyla mimarının (Sinimmâr) ölümüne neden olan Havernak Sarayı (Pala, 2015, s. 406), memduhun yalısının güzelliğini aktarmak için ikinci plana atılarak kullanılmıştır.

Çekerdi şerm ü haclet naşını seyr eylese Bihzâd
Göreydi resmin Öklîdis olurdu vâlih ü şeydâ (6a-12)

Havernak'la iderse da'vî-i revnak sezâ el-ħaķ
Müreccaħdır leţâfetle bu ķaşr-ı pāk ü müsteşnâ (6a-12)

3. Mecmuanın Katkıları Hakkında Değerlendirmeler

3.1. Biyografik Detaylar

Şerif Efendi ile ilgili yukarıda anılan vasıflar, geleneğin methiye türü için belirlemiş olduğu standartların gereği olarak değerlendirilebilir. Öte yandan bu şiirleri kaleme alan şairler için *Mecmuada* çok daha gerçekçi biyografik ayrıntılar bulunmaktadır. Şairlerin şikâyetleri, yaşadığı sevinçleri, çeşitli talepleri, göreve getirilmeleri ve şiirlerin yazıldığı tarihlerden yola çıkılarak o tarihlerde hangi görevlerde buldukları vb. bilgiler metinden anlaşılabilir.

Şekerzâde Sermed Efendi'nin, manzum arz-ı hâlinde, Şerif Efendi'yi çeşitli yönlerden övdükten sonra maişetinin kaldırılıp düzeninin bozulduğunu,

Ma'îşetim ki benim nâ-be-vaķt olup merfû'
Nizâm-ı mâ-ħaşal-ı 'ayşım oldı rahne-pezîr (17a-4)

şeklinde ifade etmesi,

Geçen sene ķuluña va'd-i luţfuñ olmış-idi
Binâberîn iderim 'arz-ı ħâlîmi taşîr (17a-10)

diyerek kendisine verilen sözü hatırlatması ve

Bu va'de munciz olup med buyur ma'îşetimi
Girince tâ ele menşür-ı manşıb-ı İzmir (17a-11)

beytiyle Şerif Efendi'den talebini dile getirmesi konuya örnek gösterilebilir.⁴⁴ Yukarıda verilen biyografisinde de görüleceği üzere Sermed Efendi, 1191 / 1777-78 yılında

⁴⁴ H. Dilek Batislam, manzum arz-ı hâllerle ilgili çalışmasında, 16. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar divanlarda 12 farklı örnek tespit edip bunların şekil, dil ve anlatımına değinmiştir. Bu şiirlerde

Selanik mollası olup bu görevdeyken 1202'de / 1787 vefat etmiştir. *Mecmuadaki* bilgilere göre bu şiirin Şerif Efendi şeyhülislamken yazıldığı bilindiğine göre, şairin 1192-1196 / 1778-1782 yıllarında mesleki hayatında böyle bir sorun yaşadığı bilgisi de biyografisine eklenebilir.

Konuya başka bir örnek olarak Yenişehirli Seyyid Muhammed Atâ'nın ramazaniyye türündeki kasidesi gösterilebilir. Şair,

Künc-i ğurbetde tamâm oldı işim beş senedir
Kıldı pâ-mâl-i kaçâ bendeñi bu çarh-ı yaman (38b-16)

beytiyle uzun zamandır gurbette olduğunu, vatan ayrılığının çok müşkül (39a-1) ve başka bir dergâhta kimsesiz bir mülazım olmanın zararını (39a-2) belirtmiş ve

Cüd-ı luţfuñla çerâğ eyle 'Aţâ-yı zârı
Olmaya âteş-i ye's-ile vücudı süzân (39a-3)

şeklinde talebini ifade etmiştir. Bu şiir de aynı dönemde yazıldığından şairin biyografisine en azından bu yıllarda İstanbul'da olmadığı detayını da eklemektedir.

Tevfik Efendi'nin müderrislikten şeyhülislamlığa uzanan mesleki hayatında yazdığı şiirlerin tarihinden Şam ve Mekke kadılığı görevindeyken memduha şiir yazdığı bilgileri de *Mecmuadan* elde edilebilecek çıkarımlara örnek gösterilebilir.

3.2. Edebî Çevreye Dair

Mecmuada yer alan şair kadrosu ve bu şairlerle ilgili elde edilebilecek tüm bilgiler hem Şerif Efendi etrafında oluşan zümrenin hem de şairlerin birbiriyle olan olası bağlantılarının bir profilini çıkarmakta ve böylece biyografik değerlendirmelere malzeme sağlamaktadır. Başlıklarda yer alan müderris, mülazım, müsevvid, kâtip, kadı, müftü, şeyh gibi ilmiye ve kalemiye sınıfının çeşitli kademelerine tekabül eden unvanlar bir Osmanlı şeyhülislamının etrafındaki oluşumu aktarırken İzmit, Antep, Yenişehir, Alaşehir, İskenderiye, Musul, Halep, Yanya gibi yer bildiren isimler de bu oluşumun yayıldığı alanı belirtir. Himaye sisteminin bir sonucu olarak ortaya çıkan bu

şairlerin kendi durumlarını anlattığını, şikâyetlerini dile getirdiğini, uygun bir görev talep ettiğini, içinde buldukları koşulların iyileştirilmesini istediklerini tespit eden yazar, arz-ı hâllerin “şairin hayat hikâyesi, eserleri, aldığı görevler, döneminin devlet adamlarıyla olan ilişkisi, beklenti ve isteklerini dile getirme biçimi vb. birçok konuda bilgi içermeleri nedeniyle edebî ve tarihî değere sahip eserler” olup “söz konusu eserler aracılığıyla şaire ve şairin yaşadığı döneme dair birinci elden çeşitli bilgilere ulaşma[nın] mümkün ol[duğu]” sonucuna ulaşmıştır (Batislam 2008: 209-218). *Mecmuada*, buradaki örneğe ilaveten üç tane daha arz-ı hâl bulunmaktadır (3a, 57b ve 58a) ve bunlar dili, içeriği ve elde edilebilecek bilgiler açısından Batislam'ın tarifine tam bir uyum sağlamaktadır. Nitekim yazar, çeşitli divan ve mecmualarda, incelediği arz-ı hâllere ilave edilebilecek yenilerinin tespit edilebileceğini de öngörmüştür (211). Dolayısıyla, *Mecmuadaki* örneklerin tamamı ilgili çalışmaya katkı olarak da değerlendirilebilir.

tablo geleneksel bir yapı arz ettiğinden ve bu sistemde şiirin çok önemli bir fonksiyonu olduğundan *Mecmuadan* hareketle bahsi geçen zümrenin ilişkiler silsilesine dair veriler elde edilebilir.

Osmanlı toplumunda, sosyal ilişkilerin ve hiyerarşinin temel prensibi olan himaye sisteminin içinde yer alan sanatkarlar, eserini bir memduha sunduğunda çeşitli biçimlerde onun ihsanına ulaşabilir. Bu ihsan *Mecmuadaki* gibi ilmiye sınıfındaki şairler için bir mansıba (müderreslik, kadılık vb.) tayin edilmek şeklinde gerçekleşebilir. Sultandan başlayarak devlet ileri gelenlerinde uygulanan himaye sistemi, model alınarak şairler arasında da bir iletişim çevresi/edebeî çevre oluşumunu sağlar. Kimi zaman şairler bir aracı vesilesiyle eserlerini memduha sunabilir (İnalçık, 2003).⁴⁵

Mecmuadaki tüm şiirler bir şeyhülislama sunulduğundan yukarıda özetle verilen çerçeveye uygun bir yapı göstermektedir. Râtib Efendi'nin, bir tarihinde, âdetâ bir sebep-i telif bölümü oluşturup böyle bir şiiri yazmaya nasıl cüret ettiğini açıklarken söylediği beyitler, aracı kişi vesilesiyle gerçekleşen himaye sürecine dikkat çekici bir örnek olarak gösterilebilir:

Baňa bir bendesi eyyâmdan bir yevm itmişdi
Delâlet çehre-sâ olmaklığa ol bâb-ı vâlâda (47a-17)

O 'abd-i muhliş-ile varıcağ devlet-serâyında
Görüp şâyân beni taqbîl-i dâmâniyla is'âda (47b-1)

İdüp Hakk'a kâsem 'ahd eyledim kâlbimde ol demde
Ola vaktim anıñ evşâfını maşşür-ı ta'dâda (47b-3)

Konuyu tamamlamak için yukarıda verilen biyografiler ışığında *Mecmuadan* seçilen örnekler maddeler hâlinde sıralanmıştır.

- i- Musullu Seyyid Ali Paşa'nın biyografisine bakıldığında, şairin İstanbul'a geldikten sonra Ragıp Paşa'nın yardımıyla müderres olduğu görülür. Ragıp Paşa da Şerif Efendi ve Fıtnat Hanım'ın aile dostudur.
- ii- *Mecmuadaki* şairlerden Erib Efendi, Damadzâde Feyzullah Efendi'nin kethüdası müderres Mehmed Emin Efendi'nin oğludur. *Mecmuadaki* bir diğer şair Cevdet Halil Efendi ise Feyzullah Efendi'nin damadı ve onun şeyhülislamlığında mektupçusu olmuştur.
- iii- Memduh konumundaki Şerif Efendi, divanında, Çelebizâde Asım Efendi'nin şeyhülislam oluşuna tarih düşürmüş (Dursunoğlu, 1996, s. 143), *Mecmuada* yer alan şairlerden Çelebizâde Torunu Eşref Efendi de Şerif Efendi'nin

⁴⁵ Türk-Fars edebî ilişkileri çerçevesinde konunun tarihî arka planını veren detaylı bir çalışma için bk. (Kartal, 2016). Ayrıca, Osmanlı'da edebî himaye için bk. (Durmuş, 2021).

şeyhülislamlığını tarihleyerek (45b-7) önemli hadiselerle tarih düşürme geleneğini sürdürmüştür.

- iv- Sürûrî, Râtîb'in ölümüne tarih düşürmüş, Râtîb, Şeyh Atâ'nın tekkesine defnedilmiştir. Bu isimlerin hepsinin *Mecmuada* şiiri vardır.
- v- Yine yukarıdaki biyografilerde de görüleceği üzere Âkif mahlaslı şair (Lutfullah Efendi); Behcet, Nâşid, Refî' ve Tevfik'i şiirlerinde anmıştır.

Tüm bu bilgilerden de anlaşılacağı üzere *Mecmuada*ki şiirler ve isimlerden yola çıkarak elde edilen veriler bahsi geçen zümrenin birbiriyle olan bağlarını göstermektedir.

3.3. Kaynak Tashihine Dair

Mecmuadan elde edilebilecek her türlü bilginin diğer kaynaklarla karşılaştırılması, *mecmuadaki* bilginin sağlamasını yapmaya yaradığı gibi ilgili kaynaklardaki kimi bilgileri tashih etmeyi de mümkün kılabilir.

Zülâli için verilen yukarıdaki biyografide şairin memleketine gidişinin Sünbülzâde Vehbi tarafından tarihlendirildiği bir beyit yer almaktadır. Şeyhülislam Ârif Hikmet Bey tezkiresinde rastlanılan bu beytin tarihi 1095 olarak verilmiştir (Çınarcı, 2019, s. 60)⁴⁶ Aynı tarih, ilgili kaynağa dayandırılıp bir sözlük maddesinde de yer almıştır (Kılıç, 2015). Hâlbuki şairin *Mecmuada* bulunan kasidesi (8b) Şerif Efendi'nin şeyhülislamlığı döneminde, 1192 yılında yazılmıştır. *Mecmuada* yer alan bu bilginin tezkirede verilen biyografik bilgiyle örtüşmemesinin yarattığı şüphe üzerine Sünbülzâde Vehbi'nin zikredilen tarihi tekrar hesaplanınca 1195 sonucu ortaya çıkmış, bu sonuç Vehbi Divanı'ndan da teyit edilmiştir (Yenikale, 2017, sny).

Musullu Ali Efendi'nin (Behcet), *Sicill-i Osmanî*'de verilen ölüm tarihi 1191'dir (Mehmed Süreyyâ, 1311, II, s. 30). Şair, Şerif Efendi'nin 1192 yılında şeyhülislam oluşuna tarih düşürdüğü için verilen tarihte hayatta olmalıdır. Bu durum *Mecmuadaki* bilgi kullanılarak kaynak tashihi yapabilmeye başka bir örnek olabilir.

3.4. Metin Katkıları

Şerif Efendi'nin şeyhülislam oluşunu tarihleyen beyitlerden biri de (48b-3) Cevdet Halil Efendi'nindir. Bu beyit benzer bir şekilde *Fatin Tezkiresi*'nde de bulunmaktadır (Çiftçi, 2017, s. 70). Tezkirede ve hakkında yazılmış bir maddede (Aksoyak, 2014) şairin başka bir eserine rastlanılmadığı belirtilmiş olduğundan *Mecmuada* yer alan 7 adet şiirin Cevdet hakkında yapılabilecek araştırmalara ve kendisinin şimdiye kadar bilinmeyen eserleri olarak edebiyat tarihine katkı sunduğu söylenebilir.

Mülâzım Fikrî (19b) ile ilgili bilgiye *Fatin Tezkiresi*'nde verilmiş bir tarih beyti vesilesiyle ulaşılabilmektedir (Çiftçi, 2017, s. 393). *Tezkirede* yer alan beyit, Şerif

⁴⁶ Yazma eserde de tarih 1095 olarak verilmiştir (Ârif Hikmet, yz., v. 33a).

Efendi için düşürülmüş bir tarihtir. Bu beyit *Mecmuada* bulunmamakta şairin *Mecmuadaki* şiiri ise kaynaklarda (Fatin bu beyitten başka bir eseri olmadığını belirtmektedir.) yer almamaktadır. Dolayısıyla *Mecmua*, kaynaklar arasında yapılacak karşılaştırma için bilgi kaynağı olabilmektedir.

Kimi zaman divanı elde olan şairlerin şiirlerine de ilaveler tespit edilebilir. Naşid Bey'in divanı ile ilgili çalışmalarda, *Mecmuadaki* iki tarih şiirinden biri (30a), yalnızca bir beyit olarak yer almakta, diğeri ise (45a) bulunmamaktadır (Zülfe, 1998; Öztürk, 1998; Alıcı, 1998).

Bu konuda son bir örnek olarak Behcet'in *Mecmuada* yer alan ve kaynaklarda bahsi geçmeyen 9 adet şiiri de anılabilir.

Sonuç

Şeyhülislam Muhammed Şerif Efendi hakkındaki şiirleri içeren *Mecmuayla* ilgili sonuçlar maddeler hâlinde şu şekilde sıralanabilir:

- i- *Mecmuayla* ilgili bilgilerin bir arada görülebilmesi ve ilgili literatüre katkı sağlanması amacıyla hazırlanan MESTAP tablosu bu çalışmanın çıktılarında biridir.
- ii- *Mecmuanın* tertip özelliği; alfabetik bir düzen içinde, Şerif Efendi'nin şeyhülislam olduğu tarihten geriye doğru bir sıralama ile kaside ve tarih manzumelerinin ayrı başlıklarda toplanması, ramazaniyye ve dâriyye gibi türlerde yazılan şiirlerin mümkün olduğunca bir arada kaydedilmesi şeklindedir.
- iii- *Mecmuada* 45 farklı şairin 7'si Farsça olmak üzere 92 manzumesi mevcuttur. Şairler arasında 8 şiirle Musullu Seyyid Ali Efendi (Behcet) ve 7 şiirle Cevdet Halil Efendi (Cevdet) en çok şiir yazarlar olarak öne çıkmaktadır.
- iv- *Mecmuadaki* nazım şekillerinde ise kaside ve kıta-i kebireler büyük çoğunlukta.
- v- Şairlerin kaynaklardan elde edilen biyografik bilgileri yanında şiirlerden çıkarılan somut bilgiler, *Mecmuanın* biyografisi konusunda yardımcı bir kaynak olabileceğine işaret etmektedir.
- vi- *Mecmua* ve biyografik kaynaklar bir arada değerlendirilerek Şerif Efendi etrafında oluşan edebî çevre ve himaye sistemine dair ulaşılan birincil veriler, *Mecmuanın* vurgulanması gereken yönlerinden biri olarak değerlendirilebilir.
- vii- *Mecmuadaki* bilgilerden hareketle diğer kaynaklarda görülen hataların düzeltilmesi yine bu bağlamda anılabilir.
- viii- Son olarak bilinmeyen şairler ve onların şiirlerinin tespiti, *mecmua* çalışmalarının çoğunda görülebilen önemli bir katkı olarak anılabilir.

Kısaltmalar

bk. : bakınız.

sny : sayfa numarası yok.

TCKTB : Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı

TDVİA : Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi

TEİS : Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü

ty : tarih yok

vb. : ve benzeri

yz. : yazma

Etik Kurul İzni *Bu çalışma için etik kurul izni gerekmemektedir. Yaşayan hiçbir canlı (insan ve hayvan) üzerinde araştırma yapılmamıştır. Makale edebiyat sahasına aittir.*

Çatışma Beyanı *Makalenin yazarı, bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da finansal ilişkisi bulunmadığını, dolayısıyla herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan eder.*

Destek ve Teşekkür *Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.*

Kaynaklar

- Akkuş, M. (2007). *Klasik Türk Şiirinin Anlam Dünyası*. Erzurum: Fenomen Yayınları.
- Aksoyak, İ. H. (2014, 11 Eylül). *Cevdet, Halil Cevdet Efendi*. TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/cevdet-halil-cevdet-efendi>.
- Aksoyak, İ. H. (2014, 17 Şubat). *Erib, Kethüdâ Emin Efendi-zâde Ahmed Erib Efendi*. TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/erib-kethuda-emin-efendizade-ahmed>.
- Aksoyak, İ. H. (2015, 28 Ocak). *Nazîmâ, Rahmetullâh Efendi*. TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nazima-rahmetullah-efendi>.
- Akün, Ö. F. (1996). Fıtnat Hanım. *TDVİA, XIII*, 39-46.
- Alıcı, L. (2013, 20 Haziran). *Nâşid, İbrâhim Bey*. TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nasid-ibrahim-bey>.
- Alıcı, L. (1998). Divan-ı Nâşid (Tez No.71568) [Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>.
- Ârif Hikmet, Ş. (yz.). *Tezkiretü'ş-şu'arâ*. Millet Yazma Eser Kütüphanesi AETRH789.
- Aydemir, Y. (2001). Şiir Mecmuaları ve Metin Teşkilinde Mecmuaların Rolü. *Bilig*(19), 147-156.
- Batıslam, H. D. (2008). Divanlardaki Manzum Arz-ı Hâller. *Turkish Studies*, 3(1), 209-218.
- Batur, A. (2002). Süruri Divanı (Tez No. 116949) [Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>.
- Çağman, F. (1992). Bihzâd. *TDVİA, VI*, 147-149.
- Çeçen, H. (1996). Fıtnat Hanım Divanı (Tez No.403890) [Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi] YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>.
- Çeçen, H. (2015, 1 Nisan). *Fitnat Hanım, Zübeyde*. TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fitnat-hanim-zubeyde>.
- Çiftçi, Ö. (2017). *Fatîn Tezkiresi (Hâtimetü'l-Eşâr)*. Ankara: TCKTB Yayınları.
- Çınarcı, M. N. (2019). *Tezkiretü'ş-şu'arâ (Şeyhülislam Ârif Hikmet Bey)*. Ankara: TCKTB Yayınları.
- Durmuş, T. I. (2021). *Osmanlı'da Edebî Himaye*. İstanbul: Muhit Kitap.
- Dursunoğlu, H. (1996). Şeyhülislâm Muhammed Şerif Efendi'nin Hayatı, Eserleri ve Divânı'nın Tenkidli Metni (Tez No.51865) [Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>.

- Efe, Z. (2020). Sultan II. Mustafa İçin Yazılan Şiirler Mecmuası. *RumeliDe Dil ve Edebiyat*(19), 460-493.
- Efe, Z. (2021). Defterdar Mehmed Behcet Efendi'ye Sunulan Şiirler Mecmuası. *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, 5(1), 58-111.
- Epçaçan, C. (1999). Esadzade Mehmet Çelebi'nin Hayatı, Edebi Şahsiyeti ve Divânı'nın Tenkidli Metni (Tez No.89894) [Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>.
- Erdem, S. (1994). *Râmiz ve Âdâb-ı Zurafâ'sı*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Erdem, S. (2001). *Subhî-zâde Aziz ve Divân'ı*. Isparta: Fakülte Kitabevi.
- Erdem, S. (2007). Râmiz. *TDVİA*, XXXIV, 451.
- Erdemir, A. D., & Özcan, N. (1988). Abdülaziz Efendi, Hekimbaşı. *TDVİA*, I, 19-191.
- Ergün, E. (2004). Sermed (Feyzullâh) Divânı (Tez No.145653) [Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>.
- Gıynaş, K. A. (2011). Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*(25), 245-260.
- Gökalp, H. (2009). *Divan Şiirinde Hasb-i Hâller ve Mûyî'nin Nâlân u Handân'ı*. Adana: Karahan Yayınları.
- Gökalp, H., Aça, M., & Kocakaplan, İ. (2011). *Başlangıçtan Günümüze Türk Edebiyatında Tür ve Şekil Bilgisi*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Gürbüz, M. (2018). *Sultân-ı Hûbâna Münasib Eş'âr*. Ankara: TCKTB Yayınları.
- Gürgendereli, M. (2014, 5 Temmuz). *Sermed, Seyyid Feyzullâh Efendi*. TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sermed-seyyid-feyzullah-efendi>.
- İnalcık, H. (2003). *Şair ve Patron*. Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- İnce, A. (2018). *Tezkiretü'ş-şuarâ (Mîrzâ-zâde Mehmed Sâlim Efendi)*. Ankara: TCKTB Yayınları.
- İpşirli, M. (2013). Yahyâ Tefvîk Efendi. *TDVİA*, XLIII, 266-267.
- Kartal, A. (2016). *Türk-Fars Edebi İlişkileri-Hakîkate Düşen Gölge*. İstanbul: Doğu Kütüphanesi Yayınları.
- Kesik, B. (2014, 14 Haziran). *Rüşdî, Lamba-zâde Rüşdî Ali Efendi*. TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/rusdi-lambazade-rusdi-ali-efendi>.
- Kesik, B. (2014, 15 Nisan). *Bâkî, Sünbül-zâde Abdülbâkî Efendi*. TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/baki-sunbulzade-abdulkaki-efendi>.

- Kesik, B. (2014, 15 Nisan). *Behcet, Fahreddin-zâde Seyyid Ali Behcet Efendi*. TEİS.
<http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/behcet-fahreddinzade-seyyid-ali>.
- Kesik, B. (2014, 2 Nisan). *Âkif, Lütfullâh Âkif Efendi*. TEİS.
<http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/akif-lutfullah-akif-efendi>.
- Kesik, B. (2015, 19 Mayıs). *Eşref, Çelebi-zâde Eşref Molla*. TEİS.
<http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/esref-celebizade-esref-molla>.
- Kılıç, A. (2012). Mecmua Tasnifine Dair. *Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı* (s. 77-96). içinde İstanbul: Turkuaz Yayınları.
- Kılıç, F. (2014, 18 Kasım). *Râtib, Seyyid Ebû Bekir Râtib Efendi*. TEİS.
<http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ratib-seyyid-ebu-bekir-ratib-efendi>.
- Kılıç, F. (2015, 27 Mayıs). *Zülâlî, Hacı Feyzullah Efendi, Hacı Feyzullah Nakşibendî*. TEİS.
<http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/zulali-haci-feyzullah-efendi-haci>.
- Kılıç, F. (2017). *Şefkat Tezkiresi (Tezkire-i Şu'ârâ-yı Şefkat-i Bagdâdî)*. Ankara: TCKTB Yayınları.
- Kınay Civelek, N. (2022). Kültürel Unsur Olarak Yeni Yıl Tebrikleri: Sultan I. Mahmud'a Sunulan Tebriknâmeler. *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, 6(3), 240-256.
- Köksal, F. (2012). *Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Köksal, F. (2018). Yazma Mecmualara Dair Yeni Bir Tasnif Denemesi. *ICOESS*, (s. 87-92). Antalya.
- Kurnaz, C., & Çeltik, H. (2010). *Divan Şiiri Şekil Bilgisi*. İstanbul: H Yayınları.
- Kurnaz, C., & Tatçı, M. (2001). *Tuhfe-i Nâilî (Mehmet Nâil Tuman)*. Ankara: Bizim Büro Yayınları.
- Kut, G. (1986). Mecmua. *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, 170-173.
- Levend, A. S. (2015). *Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Dergah Yayınları.
- Mecmua*. (yz.). Millet Yazma Eser Kütüphanesi Ali Emiri Efendi Manzum, No:720.
- Mehmed Süreyyâ. (1308). *Sicill-i Osmanî (I)*. İstanbul: Matbaa-i Âmire.
- Mehmed Süreyyâ. (1311). *Sicill-i Osmanî (II)*. İstanbul: Matbaa-i Âmire.
- Mehmed Süreyyâ. (1311). *Sicill-i Osmanî (III)*. İstanbul: Matbaa-i Âmire.
- Mehmed Süreyyâ. (ty). *Sicill-i Osmanî (IV)*. İstanbul: Matbaa-i Âmire.
- Oğraş, R. (2018). *Esad Mehmed Efendi Bağçe-i Safâ-endüz*. Ankara: TCKTB Yayınları.
- Özcan, T. (2003). Mehmed Şerif Efendi. *TDVİA*, XXVIII, 531-532.
- Özerol, N. (2013, 16 Mayıs). *Tevfik, Seyyid Yahyâ Efendi*. TEİS.
<http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/tevfik-seyyid-yahya-efendi>.

- Öztekin, Ö. (2014, 30 Nisan). *Zihni, Zihni Efendi*. TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/zihni-zihni-efendi>.
- Öztürk, F. (2018). *Tezkire-i Silâhdâr-zâde*. Ankara: TCKTB Yayınları.
- Öztürk, R. (1998). Naşid İbrahim Bey (Hayatı, Eseri, Edebi kişiliği ve Divanı'nın Tenkidli Metni) (Tez No.71886) [Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>.
- Pala, İ. (2015). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*. İstanbul: Kapı Yayınları.
- Sungurhan, A. (2013, 5 Mayıs). *Atâ, Yenişehirli Seyyid*. TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ata-yenisehirli-seyyid>.
- Süngü, Z. (2020). Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Yeni Çalışmalar Bibliyografyası ve Mestap. *Divan Edebiyatı Araştırmaları Araştırmaları Dergisi*(25), 917-1056.
- Tanman, M. (1991). Atâ Efendi Tekkesi. *TDVİA, IV*, 36-37.
- Topdemir, H. G. (2007). Öklid. *TDVİA, XXXIV*, 24-25.
- Tuğluk, İ. H. (2010). Divan Şiirinde Manzum Tebrik-nâmeler. *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 17(42), 41-68.
- Uzun, M. İ. (2003). Mecmua. *TDVİA, XXVIII*, 265-268.
- Yağcı, Ö. G. (2006). Mehmed Şerif Efendi Divanı (Tez No.190679) [Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>.
- Yakar, H. İ. (2014, 25 Eylül). *Münib, Mehmed Münib Ayıntâbi*. TEİS. <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/munib-mehmed-munib-ayintabi>.
- Yenikale, A. (2017). *Sünbülzade Vehbî Dîvânı*. Ankara: TCKTB Y.
- Yılmaztürk, H. (2014). Yahya Tevfik Dîvânı (Tez No.376386) [Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>.
- Zülfe, Ö. (1998). Nâşid Dîvân (Tez No.74089) [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>.

Millet Yazma Eser Kütüphanesi Ali Emiri Manzum 720 Numarada Kayıtlı Mecmuanın MESTAP'a Göre Tasnifi

Sayfa Nu.	Mahlas	Matla'	Makta'	Nazım Şekli/ Birimi	Nazım Türü	Vezin	Açıklamalar
1b	Fıtnat	Semiyy-i mefhar-i 'âlem Şerîf Efendi kim Bi-'izzet ü iclâl Müşerref oldu kudümiyla mesned-i fetvâ Mübârek ide Hüdâ	Didim du'â ile Fıtnat bu mısrâ'î târih Hürûf-ı mu'cemle Şerîf Efendi bugün giydi ferve-i fetvâ Sa'îd ide Mevlâ (1192)	Müstezat/5	Tarih	..-/.-./.- /..- .-./..-	
1b	Behcet	Cenâb-ı Hâzret-i 'Abdü'l-hamîd Han-ı felek- mesned Ki kalb-i tâbnâki mevrîd-i ilhâmdır haqqâ	Gelüp bir peyk-i ferhat-bağş didi böyle târihin Mükemmel câmedir Es'ad Efendi-zâde'ye fetvâ (1192)	Kıta-i Kebîre/9	Tarih	..-/.-./.- /..- /..-	
2a	Sermed	Hâdim-i şer'-i mübîn 'umde-i erbâb-ı yakîn Pey-rev-i müctehidîn sâlik-i râh-ı taqvâ	Sermedâ kilik-i güher-bâr didi târihin Müftî-i bâri'-i şer' oldu şerîfî'l-'ulemâ (1192)	Kıta-i Kebîre/10	Tarih	..-/.-./.- /..-	
2b	Şehâb	Şehensâh-ı cihânîm himmet-i vâlasına haqqâ Ki kıldı münteħab bir böyle fâzıl zât-ı bî-hem-tâ	Şitâb-ile Şehâb'ın 'arz ider bu resme bir târih Boyunca câmedir Es'ad Efendi-zâde'niñ fetvâ (1192)	Kaside/8	Tarih	..-/.-./.- /..-	
2b	Rıfât	Bârekallâh zihî sâl-i meserret-âşâr Müteyemmen ide sa'd-ile zamânîm Mevlâ	Didi târihini nev-sâle ferahla Rıfât Sa'da geldi şeref ü yümn-ile bu sâl-i şafâ (1194)	Kıta-i Kebîre/14	Tarih	..-/.-./.- /..-	

3a	Eriş	Ey veliyyü'n-ni'am ey mefhar-i cümle 'ulemâ Çeşm-i ümmîdime ey hâk-i deri kühl-i cilâ	Vâkıf ol hâl-i dil-i zârıma da soñra yine Emr ü fermân seniñ ey milket-i 'adle Dârâ	Kaside/ 28	Arz-ı Hâl	..-./..-./... /..-	
4a	Cevdet	Bârekallâh zihî feyz-i 'atâ-yı Mevlâ 'Âlemi eyledi eltaf ile leb-rîz-i şafâ	Çâr etrâfa gidüp müjde didim târihin Şadr-ı Rum oldu yine 'umde re'îs-i 'ulemâ (1192)	Kaside/ 11	Tarih	..-./..-./... /..-	
4b	Takî	Hâzret-i Es'ad Efendi-zâde kim Zâtıdır mecmû'a-i 'âlem-behâ	Ba-yümün Es'ad Efendi-zâde'ye Hamdülillâh şadr-ı Rum oldu sezâ (1192)	Kıta-i Kebîre/11	Tarih	.-./.-./.-.	
5a	Tevfik	Hoşâ sâhil-serây-ı bâhirü'l-Es'ad-ı ruh-efzâ Mübârek-bâd sâhil-hâne-i nev-tarh-ı müsteşnâ	'Utarid zer kalemle yazsa târihin sezâ Tevfik Bu nev-sâhil-serây-ı sa'd-bünyân oldu bî-hem-tâ (1190)	Kaside/ 23	Tarih	.-./.-./.-. /.-.	
5b	Fıtnat	Meh-i burc-ı fazîlet âftâb-ı ma'la'-ı himmet Dür-i deryâ-yı hikmet gevher-i gencîne-i ma'nâ	Hıttâmında du'â birle didim târihini Fıtnat Bu sâhil-hâneyi mecd ile mes'ud eyleye Mevlâ (1190)	Kıta-i Kebîre/22	Tarih	.-./.-./.-. /.-.	

6b	Eşref	Cenâb-ı hazret-i fâhr-ı şudûr-ı şadr-ârâ Şerîf Efendi o zât-ı şerîf-i bî-hem-tâ	Hemişe devlet ile râhat eyleye ihsân (1190) Şerîf Efendi'ye sâhil-serây-ı nevde Hudâ (1190)	Kaside/7	Tarih	..-./..-./..- /..-	
6b	Rûhî	Hoşâ sâl-i şetâret-güster ü devr-i hayât-efzâ Dem-i 'ayş u şafâ-yı kalb ü hengâm u keder-fersâ	N'ola ey baħr-ı rahmet kân-ı ihsân u mekârim kim İdersen bendeñe dürr-i duħul-ı manşıbı i'tâ	Kaside/ 18	Metniye	..-./..-./..- /..-	
7b	Fıtnat	Ferîd-i dehr Muhammed Şerîf Efendi kim Odur kemâl-i fazîletle eşref-i 'ulemâ	Mübârek eylesün iclâl ile sa'âdet ile Şerîf Efendi'ye şadr-ı Anadolı'yı Hudâ (1185)	Kıta-i Kebîre/15	Tarih	..-./..-./..- /..-	
8a	Behcet	Cenâb-ı Müftî-i Nu'mân-sîret Ki oldı muktedâsı âl ü aşhâb	Ki vaşf-ı pādşâh-ı dîn-penâha Muvâfık geldi târîh-i zafer-yâb (1193)	Kıta-i Kebîre/11	Tarih	..-./..-./..- /..-	Bu şiirde, 9. beyitteki tarihten sonra "Sûret-i Diğer" başlığıyla ikinci bir tarih daha düşürülmüştür.
8a	Fıtnat	Hoşâ pâkîze nev-ıtarh-ı dil-ârâm Zihî nüzhetgeh-i zîbende-üslûb	Du'â birle didim târîh Fıtnat Sa'îd olsun ne dil-cû şuffa-i hûb (1180)	Kıta-i Kebîre/8	Tarih	..-./..-./..- /..-	

8b	Zülâli	كلکم بصفحة نقش دکر آشکار کرد طبع زمانه را کلرنگ بهار کرد ⁴⁷	بادا همیشه باب تو حاجتر وای خلق تا حکم شرع کلر جهان برقرار کرد ⁴⁸	Kaside/ 41	Methiye	--./-./-./-./-.-	
10a	Ḥulûşî	İftihâr eylesün şahn-ı felekte ḥurşîd Şu'ledâr eyledi bu 'âlemi bir 'aşra ferîd	Devlet-i kevkebi pâyende vü ikbâl[i] mezîd Raḥm u luṭfi ola ârâyiş-i dehr-i câvîd	Kaside/ 17	Methiye	..--/..--/..-- /..-	
10b	Sürûri	Ġurre zann itmeñ quruldı 'âleme mîzâb-ı 'ıyd Teşnegân-ı şavmı kıldı sü-be-sü sîr-âb-ı 'ıyd	Zulmet-i ḥüzn ü keder taḅ'ından olsun nâ-bedîd Müstenîr itdikçe dehiri mihr-i 'âlem-tâb-ı 'ıyd	Kaside/ 27	Iydiye	-.--/-.--/-.--/-. .-	
11b	Zülâli	آمد سحر پیامی کا نم مرام باشد صد جان و دل فدای این خوش پیام باشد ⁴⁹	(1192)	Kaside/6	Tarih	--./-./-./-./-.- -	

⁴⁷ Zamanenin yaradılışına bahar renkli bir gülü nakşeder gibi kalemim sayfaya bir başka nakış işledi.

⁴⁸ Dünya işleri şariat hükümlerince yürüdüğü sürece senin kapın da daima muhtaçların sığınağı olsun.

⁴⁹ Seher vakti, arzularımı yerine getirecek bir haber gelsin. Yüz canım ve gönlüm bu güzel habere feda olsun.

⁵⁰ Ey Zülâli, bu tarihim de dualarım da dünyanın biricik alimi Şeyhülislam (Şerif Efendi) için olsun.

11b	?	بمسند كاه فتوى كرجه بس ذات شريف آمد ولى چونت نمى ديديم ابو الفضل و نظيف آمد ⁵¹	(1192)	غلام همت آنم كه اورا دوش ميكفتند سه قنسى تاريخ اسم يا غنى و يا لطيف آمد ⁵²	Kaside/8	Tarih	---/---/--- /---	Bu şiirde son iki beyitte tarih düşürülmüştür.
12a	Tevfik	مبارك باد سال دلکشا و غمزدا آمد كازومرأت دلهاى جهانرا انجلا آمد ⁵³	(1194)	بسال نو نوشتم يك مصنع مصرع تاريخ خجسته عام خزم دم كه غم رفت و صفا آمد ⁵⁴	Kaside/15	Tarih	---/---/--- /---	
12b	Hâfız	خوشا ساحلسرای دلکشا برجای بیهمتا نکه دارد خدای پاکش از چشم بد حساد ⁵⁵	(1191)	صربير كلك حافظ همچنين ميخواند تاريخش ز هی ساحلسرای نوبناء اینك شريف آباد ⁵⁶	Kita-i Kebire/19	Tarih	---/---/--- /---	
13a	Eşref	Zihî sâhil-serây-ı dil-küşâ nev-resm ü nev- bünyâd Hoşâ zibende tarh-ı dil-nişin ü nev-icâd	Didi zımn-ı du'âda geldi bâ-tahsîn târihi Ne dil-keş oldu bu sâhil-serâ el-ḥaḡ mübârek-bâd (1191)	Kaside/19	Tarih	---/---/--- /---		

⁵¹ Gerçi fetva makamına en son Şerif Efendi geldi. Fakat bugüne dek onun gibi temiz ve faziletli kimsenin geldiğini görmedik.

⁵² Bu beytin çevirisi yapılamamıştır.

⁵³ Gamları defeden ve gönüller açan yeni bir yıl geldi. Ki onun gelişyle cihanın gönül aynası parladı. Mübarek olsun.

⁵⁴ Yeni yıl için sanatlı bir tarih mısraı yazdım: Uğurlu ve mutluluklar verici bir yıl geldi ve kederler gitti.

⁵⁵ Ne güzel bir gönüller açıcı yalı! Benzersiz bir yapı! Allah onu haset edenlerin kötü gözünden korusun.

⁵⁶ Hâfız'ın kaleminin cızırtıları onun tarihini okuyor: Şerif-âbâd, şimdi ne güzel bir yalı, ne güzel bir yapı (olarak inşa edildi).

14a	Takî	Cenâb-ı Hâzret-i Es'ad Efendi-zâde kim oldur Müşârtün bi'l-benân-ı fâzılân-ı mekremet-mu'tâd	Zihî Es'ad Efendi-zâde sa'd-ile leb-i yemde Bu nev ahsen binâyı bî-bedel yaptı mübârek-bâd (1190)	Kıta-i Kebîre/9	Tarih	.---/---/--- /---	
14a	Nâmî	Hoşâ sâhil-serây-ı bî-bedel cây-ı neşât-efzâ Vücûh-ı hüsni mümkün değil bir vech-ile ta'dâd	Dem-â-dem sa'd ola Es'ad Efendi-zâde kim kıldı Bu nev vâlâ serây-ı sâhili bünyâd mübârek-bâd (1190)	Kıta-i Kebîre/13	Tarih	.---/---/--- /---	
14b	Râmiz	Veliyy-i ni'metimiz zîb-i şadı Rumilî'nîñ Zamân-ı haşre dek eyyâmın 'ıyd ide Ma'bûd	Du'â idüp didi tebrîk-i 'ıyd için târîh Şerîf Efendi'mize 'ıydı Hâkık ide mes'ûd (1189)	Kıta-i Kebîre/6	Tarih	..-/..-/..- /..-	
15a	Azîz	صیحة مزده نشاط آور شد رسیده بکوش اهل بلاد ⁵⁷	ساخت تشریف صدر روم اینک یک شریف النسب همایون باد ⁵⁸ (1189)	Kıta-i Kebîre/19	Tarih	..-/..-/..- /..-	
15b	Sermed	Derûnum itdi hücûm-ı ğubâr-ı ğam tekdîr Küşâyîş-i dile bilmem ne gûnedir tedbîr	Ola selâmet ü şîhhatle mesnedinde mukîm Her emr-i müşkiline 'avn ide Hûdâ-yı naşîr	Kaside/53	Arz-ı Hâl	..-/..-/..- /..-	

⁵⁷ Bu diyarın sakinlerinin kulaklarına sabah vakti mutluluklar verici bir müjde erişti.

⁵⁸ Şimdi bir şerif soylu sadr-ı Rum payesini teşrif etti. Kutlu olsun!

17b	Azîz	Ebrû-yı yâr maṭla'-ı efkâra ân virir Rengin ḥayâl-i la'li sūḥan-sâza şân virir	Kılsun hemîşe cümle-i âfâtdan emîn Ḥasbe't-ṭarîḫ herkese emn ü amân virir	Kaside/60	Methiye	--/-.-/..-/..-	
19a	Saîd	Ma'den-i faẓl u kemâlât eyâ faḥr-ı kibâr Muştafa-ḥulḫ u Mesîḥâ-dem [ü] Yûsuf-dîdâr	Bir rû'us-ile çerâğ eyleyüp ey kân-ı kerem Eyle bu bende-i bî-çâreye lutfuñ izhâr	Kaside/16	Methiye	..--/..-/..-- /..-	
19b	Fikrî	Şöyle zeyn itdi çemenzâr-ı güli vaqt-i bahâr Ḥ'âb-ı ğafletden uyandı yine çeşm-i ezhâr	Zîb ü zînet viricek gülşene her faşl-ı bahâr Zeyn ola dâ'ireñiz neşv ü nemâ ile hezâr	Kaside/32	Bahariye	..--/..-/..-- /..-	
21a	Emîn	Dillere ṭoldı yine dâ'îye-i sūr ü sūrür Oldı nâ-bûd elem-i vâhime-i şerr ü şürür	Ḥall idüp mes'ele-i 'âlemi sulṭân-ı zamân Kıldı fetvâ-yı şerîf ile cihâmı mesrür (1192)	Kaside/40	Tarih	..--/..-/..-- /..-	
22a	Sermed	Cenâb-ı Ḥâzret-i Es'ad Efendi-zâde kim ḥâlâ Mekârimde ehâlî-i 'ulûm içinde müfreddir	Didim târiḫ-i gevher-bâr-ı sâl-i naşbın ey Sermed Şerîf-i bî-mu'âdil müftî-i şer'-i Muḥammeddir (1192)	Kıta-i Kebîre/9	Tarih	..---/..---/..--- /..---	

22b	Aziz	Gel ey gönül baña olmaz seniñ gibi hem-râz Seniñle bahş idelim hasb-i hâlden de birâz	Merâmın üzre ide devr her daķıka felek Budur hūlâşa-i h̄cât hem ehemmi-i niyâz	Kaside/50	Hasb-i Hâl	..-./...-./...- /..-	
24a	İşper	A'lem ü evhâd-i 'aşr Es'ad Efendi-zâde Dehre zâtı gibi bir kân-ı fazîlet gelmez	Ġam yime havza-i luţfına olursın dâhil Dâ'iyânına hūrüc-ıla şemâtet gelmez	Kıta-i Kebîre/8	Metniye	..-./...-./...- /..-	
24b	Behcet	Ey şadr-ı güzîn Hâkķ ide kâşâne-i fazlın Hemvâre su'ûdât-ile pür-zib ü mûnaķķaş	Nâ-gâh olup Behcet'e mülhem iki târih Hem maġnem-i küllî dahı hem lafz-ı ferah-bahş (1190, 1190)	Kıta-i Kebîre/9	Tarih	--./...-./...-./...-	
24b	Sürürî	Memleket halkını bi-hüş kılup şıklet-i şayf Düşürür taġlara Mecnûn gibi hâsiyyet-i şayf	Germ ü serdinden emîn ola cihânın tâ kim Gele hengâm-ı zemistân şavıluv nevbet-i şayf	Kaside/17	Sayfiye	..-./...-./...- /..-	
25b	Münîb	Huşâ nüvid-i ferah-zâ vü ruh-bahş u laţif Dil-i füsürdeyi eyler leţâfeti talţif	Hūzûra cevherini 'arz idüp didi târih Kılndı manşib-ı fetvâ hele maķâm-ı Şerif (1192)	Kaside/18	Tarih	..-./...-./...- /..-	

26a	Afâ	Bârekallâh vezân olmağ-ıla bād-ı sürür Oldı germâ bu lefâfet ile mağbûṭ-ı ḥarîf	‘İzz-ile mecd-ile iclâl-ile ḥaḳḳâ ki hemân Yazdı bâ-ḳavl-i Muḥammed hele fetvâyi Şerîf (1192)	Kıta-i Kebîre/5	Tarih	..-/-..-/-..- /..-	
26a	Yahyâ	İftihâr-ı dîn ü devlet zıll-ı Ḥaḳ Nesl-i pâk-i âl-i ‘Oşmân-ı nazîf	Geldi ihlâşım gibi târiḥ-i tâm Ola dâyim câh-ı fetvâ-yı Şerîf (1192)	Kıta-i Kebîre/15	Tarih	..-/-..-/-..- /..-	
26b	Zihni	Ḥamdülillâh ki şehensâh-ı kerâmet-pîrâ Eyledi mesned-i fetvâyi bu demde teşrîf	Bî-nuḳat muşra-ı târiḥini yazdım Zihni Şadr-ı fetvâya merâtible şeref virdi Şerîf (1192)	Kıta-i Kebîre/12	Tarih	..-/-..-/-..- /..-	
27a	Sâib	بجهان آمد وقم شد از آن رقم لیک بی بهره ز مهر همه یاران رقم ⁵⁹	یا رب آن داتم این مسند علیا باشد من بیزمش بچنین نظم ثناخوان رقم ⁶⁰	Kaside/48	Methiye	..-/-..-/-..- /..-	
28b	Münîf	Nedir ey çarḥ baña eyledigin cevri ü sitem Seylveş iki gözümden aḳdup eşk-ile dem	Eyleyüp Ḥazret-i Ḥaḳ mesned-i fetvâda muḳîm Devlet ü şîḫhat ile ola cihânda ḥurrem	Kaside/18	Methiye	..-/-..-/-..- /..-	

⁵⁹ Cihana geldim ve vakti geldi ondan ayrıldım. Fakat hiçbir dostumdan vefa görmeden gittim.

⁶⁰ Ya Rabbi! onu bu yüce makamda daim kılasın. Ben de ölene dek meclisinde onun övgüsüne şiirler okuyayım.

29b	Münif	Gitdi aqtâr-ı 'ırâka feraḥ-endîşe besim Geldi bî-çâre kedernâk ḥazîn ü bî-sim	Dest-gir olmağı icâb ider üftâdelere Böyledir ka'ide-i vâcibe-i şân-ı kerim	Kaside/7	Şikâyet-name	..-/-..-/-..- /..-	Bu manzume bir öncekinin devamı niteliğindedir. Kafiyesi farklı olduğundan tabloya ayrıca eklenmiştir.
29b	Behcet	Müftî-i 'aşr olıcağ Es'ad Efendi-zâde Kıldı kâşâne-i fetvayı kudümü ḥurrem	Söyledim harf-i mücevherle ḥatâ bâ-tarih Oldı fetvâ-yı şerîfiñle mübeşşer 'âlem (1192)	Kıta-i Kebîre/6	Tarih	..-/-..-/-..- /..-	
30a	Nâşid	Ḥazret-i 'allâme-i 'âlem ki Ḥaḳ zâtın anıñ Devlet-i İslâma itmiş bâ'ış-i rabṭ-ı nizâm	Nâşidâ bu şübhesiz inṭâk-ı Ḥaḳ'dır kim ola Müftî-i şer'-i Muḥammed fıkrası tarih-i tam (1192)	Kıta-i Kebîre/13	Tarih	.-.-/-.-.-/-.-.-/ .-	
30b	Necib	Bârekallâh Ḥazret-i Es'ad Efendi-zâde kim 'İzz ü rif'at ile oldı Şeyhül-İslâm-ı enâm	Ḥarf-i cevherdâr ile teşrîfine tarih olur Şadr-ı fetvâda muvaffağ ola bu müftî'l-enâm (1192)	Kıta-i Kebîre/6	Tarih	.-.-/-.-.-/-.-.-/ .-	
30b	Necib	Ḥazret-i Es'ad Efendi-zâde Kim odur tavr-ı 'afâf ile 'âlem	Mâ-hüve'l-vâki'i didim tarih Câh-ı üftâde Şerîf oldı bu dem (1192)	Kıta-i Kebîre/11	Tarih	..-/-..-/-..-	

31a	Kâmi	Her kime yandım ise anı da sūzān buldum Ben kebābım didigim dilleri biryān buldum	Cüst u cū itdi niçe ehl-i hüner tārīḫ için Anı bī-sa'y u ṭaleb Es'ad-i zū-şān buldum (1192)	Kaside/35	Tarih	..-/-..-/-..- /..-	
32a	Münib	Bārekallāh ḥūb sāḫil-hāne vü eşref-makām Levḫaşallāh burc-ı es'ad kevkeb ü gerdūn-kıyām	Bī-tekellūf lafzen ü ma'nen didi tārīḫini Biñ vü yüz ṭokşanda bu sāḫil-serā oldı tamām (1190)	Kaside/27	Tarih	-.-/-..-/-..-/- .-	
33a	Zihni	Müjde ey dil-beste-i zencir-i efkār-ı hümüm Müjde ey dil-ḫaste-i ālām-ı hicrān u ğumüm	Ḥaḫ muvaffak ide dā'im devlet ü iḫbāl ile Maḫdem-i pakiyle kesb itdi şerāfet şadr-ı Rum (1189)	Kaside/11	Tarih	-.-/-..-/-..-/- .-	
33b	Müciib	Yek nev-sürür-ı feyz-i eşer şevḫ-i cān-fezā Mülk-i cihām eyledi vāreste-i hümüm	Ola Şerif Efendi'ye iclal ü ferr ile Mebrük sa'd u eyemen ü iḫbāl-i şadr-ı Rum (1189, 1189, 1189)	Kıta-i Kebire/10	Tarih	-.-/-..-/-..-/-	Bu manzumede, son beyitte iki tarih ve tüm dizelerin sürh olan ilk ve son harflerinin toplamıyla bir tarih olmak üzere toplam üç tarih düşürülmüştür.

34a	Mücb	Bu dil-küşâ dü müşra'-ı bālâ bu resm ile Tārîh-i tām her birisi bî-gümân olur	'Ömrin füzün devletiñ efzûn ide Hüdâ Ârâmgâh-ı nev'-i beşer tâ cihân olur	Kıta-i Kebrîe/14	Tarih	--/-.--/..--/..--	Bu manzume bir öncekinin devamı niteliğindedir. Kafiyesi farklı olduğundan tabloya ayrıca eklenmiştir.
34b	Behcet	Olup muqaddime ceş-i şitâya cünd-i hazân Çemen memâlikini kıldı gâret ü tâlân	Cenâb-ı necl-i kerîmin dağı mu'ammer ide Kemâl-i câh u sa'âdetle Hâzret-i Mennân	Kaside/45	Şitaiyye	..--/..--/..-- /..-	
36a	Behcet	Bir şebângeh ki gelüp yanıma ol pîr-i sühan Eyledi tab'uma işâr mezâmîn-i kühen	Şadr-ı fetvâda mü'ebbed ide Allâh hemân Re'y ü tedbîrine Mevlâ vire tevfiq-i hasen	Kaside/31	Hasb-i Hâl	..--/..--/..-- /..-	
37a	Cevdet	Barekallâh zihî ğurre-i şehri-i Ramazân Şanki ebrûsım 'arz eyledi mâh-ı Ken'an	Müstedâm eyleye şadrında Cenâb-ı Mevlâ Qadr ü 'yid ola şeb ü rüz bi-ħaqqı'l-Çur'an	Kaside/25	Ramazaniyye	..--/..--/..-- /..-	
37b	Atâ	'Arz-ı dîdâr-ı şiyâm itdi hilâl-i Ramazân Resm-i ebrûsıma olsa n'ola 'âlem şa'bân	Tâ ki her sâl be-devr-i Ramazân u 'ydeyn H'ân-ı bî-ğâye-i lutfuñ ola şahn-ı ihsân	Kaside/38	Ramazaniyye	..--/..--/..-- /..-	

39a	Rıfat	Şadra teşrîf idicek zât-ı şerîfîñ ol ân Şâd-kâm oldu gürüh-ı 'ulemâ vü a'yân	Rıf'atâ hâk-i mezelletde revâ mı çala dün Muhlîşim itme heder çünkü sizindir fermân	Kaside/19	Methiye	...-/...-/... /..-	
39b	Sürûri	Sitanbul'a düşen âdem çıkup oldığı kişverden Yeñi dünyâya gelmiş tıfla beñzer rahm-i mâderden	Şeref-yâb ola nüzhetgâh-ı fetvâ anda hemvâre Cenâb-ı hâzret-i müftî'l-enâm-ı dâd-güsterden	Kaside/20	Belde-name	...-/...-/... /...-	
40b	Aşaf	Nuḥbe-i dânişverân Es'ad Efendi-zâde kim 'İlmine nisbetle 'ilm ü fazl-ı Seyyid kemterin	Ḥamd ola Mevlâ'ya geldi böyle bir târiḥ-i tām Oldı Es'ad-zâde emr-i Ḥaḫḫ ile müftî-i dîn (1192)	Kıta-i Kebire/10	Tarih	...-/...-/...-/... .-	
40b	?	Tafralansamda bu nevbette ne var Bâ'îş-i fahrim efendim var iken	Ḥâkden ref olsa da zerre reva Nûr-ı şemse ittîşâli var iken	Kıta/2	Methiye	...-/...-/...-	Laz Mustafa Efendizâde'nin mahlası tespit edilemedi.
41a	Behcet	Pertev-endâz olıcaḫ ḡurre-i şehir-i Ramazân Oldı pür-nûr yine sâha-i pehnâ-yı cihân	Ḳadr-i vâlâsı füzünter ola çün Leyle-i Ḳadr İhtirâm eyleyeler ḫalḫ çü mâh-ı Ramazân	Kaside/62	Ramazaniyye	...-/...-/... /..-	

43a	Tâbî	Dîdeler rûşen eyâ muntazırân-ı gufrân Müjde şad müjde bedîd oldı hilâl-i Ramazân	Şâbit ü dâ'im ola zâtı sa'âdetle dağı Devr ider çarğda mâ-dâme meh-i her Ramazân	Kaside/48	Ramazaniyye	...-/...-/...- /..-	
44b	Âkif	Güzîde-i 'ulemâ ser-firâz-ı cümle kibâr Şerîf Efendi-i vâlâ-nijâd u 'âlî-şân	Şerîf Efendi'miz ikbâl ü 'izz ile kıldı Mübârek eyleye Hâk şadr-ı Rumili'ni mekân (1189)	Kıta-i Kebîre/13	Tarih	...-/...-/...- /..-	
45a	Nâşid	Cenâb-ı Hâzret-i Es'ad Efendi-zâde kim anıñ Naẓîrin görmemişdir dîde-i hürşid-ile devrân	Çıkpup bir hâtif-i kudsî didi târih-i tebrîkin Mübârek kıla şadr-ı Rum'ı Es'ad-zâde'ye Deyyân (1189)	Kıta-i Kebîre/7	Tarih	...-/...-/...- /..-	
45a	Eşref	Hezâr müjdeler olsun ki halk-ı dünyâya Cihân muķârin olup şimdi lutf-ı Mevlâ'ya	Cihâna müjdeler olsun ki sa'd-ıla hâlâ Şerîf Efendi bugün geldi şadr-ı fetvaya (1192)	Kaside/11	Tarih	...-/...-/...- /..-	
45b	Râtib	Cenâb-ı ravza-i 'ilm ü edeb kim zâtını kılmış Hudâ bir lâle-i Nu'mân bağ-ı şer'-i garrâda	Didi 'allâme-i 'aql ol zamân Râtib bu târihi Münâsibdir belî Es'ad Efendi-zâde fetvada (1192)	Kaside / 78	Tarih	...-/...-/...- /..-	Şair, matla'ı olmayan bu şiire kaside demiştir.

48a	Cevdet	Hezārān ḥamd u şükr olsun Cenāb-ı Hāk Te‘ālāya Yine elṭāf-ı cūdī şāmil oldı cümle dünyāya	Didi Cevdet du‘acı bî-bedel bir mısrā‘-ı târiḥ Sezā Es‘ad Efendi-zāde geldi şadr-ı fetvāya (1192)	Kaside / 15	Tarih	.---/.---/--- /---	
48b	Atā	Hezār müjdeler olsun cihāna kim fetvā Teveccüh itdi Muḥammed Şerif Efendi’mize	Hemîşe cüd u kerem ile cāh-ı iftāyı Mübārek eyleye Mevlā Şerif Efendi’mize (1192)	Kıta-i Kebîre / 7	Tarih	---/---/--- /..-	
48b	Takī	Āftāb-ı mekremet ḥākān-ı dīn Pādşāh-ı baḥr u ber ‘Abdül-ḥamīd	‘İzz ile Es‘ad Efendi-zāde’ye Cāh-ı fetvāyı ide Mevlā sa‘īd (1192)	Kıta-i Kebîre / 5	Tarih	---/---/--- /..-	Mürettib, bu şiiirin yazmadaki yerinin yanlış olduğuna not düşmüştür.
49a	Takī		Didim tebşīr için dehre Takī bir bî-bedel târiḥ Aḥākdır mecd-ile Es‘ad Efendi-zādī fetvāya (1192)	Beyit / 1	Tarih	.---/.---/--- /---	
49a	Rüşdī	Şehenshāh-ı cihān ‘Abdül-ḥamīd Ḥān zıll-ı Yezdān’ın Zılāl-ı ‘adl ü dādı münbasit fark-ı berāyāya	Mücevher ḥarf ile yaz levḥa-i ta‘zīme târiḥin Şerif Efendi revnaḥ virdi bālā şadr-ı fetvāya (1192)	Kıta-i Kebîre / 13	Tarih	.---/.---/--- /---	

49b	İsper	Muntazırken ferec-i feyze kamu üftâde Luţf-ı Mevlâ ne güzel irdi gelüp imdâda	Şeş cihetden gelür âvâze-i yümni-târîh Müftî-i dehr olıcağ Es'ad Efendi-zâde (1192)	Kaside / 10	Tarih	..-./..-./..- /..-	
50a	?	Zihî beşâret-i kübrâ cihâna bu dem kim Teveccüh eyledi fetvâ o zât-ı vâlâya	Tamâm luţf-ı Hüdâ-yı feyâz-ı 'âlemden Şerîf Efendi şeref virdi şadr-ı fetvâya (1192)	Kıta-i Kebîre / 13	Tarih	..-./..-./..- /..-	İskenderî Müftüzâde Salih'in mahlası tespit edilemedi.
50b ⁶¹	Sürûri	Müftî'l-enâm kim dili yemmül-fünündür Ez-cümle 'ilm-i naḥvde râciḥ Aṭalı'ya	Müftî'l-enâm ki tab' u kefi kân u lüccedir (1194) Gitti o baḥr-ı 'ilm ü hüner süy-ı yalıya (1194)	Kıta-i Kebîre / 12	Tarih	--./--./--./--	
50b	Cevdet	'Âşıkân ḥâlet bulurlar nâle-i şeb-gİRde Nâlesi mecnûn-ı 'aşıkân bestedir zencİRde	Devlet ü iḳbâl ile Hâk müstedâm-ı 'ömr ide Olmasun âzürde-dil hiç şüret-i tekdİRde	Müzeyyel Gazel / 13		--./--./--./-- .	
51a	Râmiz	Zihî veliyy-i ni'am zîb-i mesned-i fetvâ Melâz u melce'-i 'âlem Şerîf Efendi'mize	Didi nihâyet-i âdâb ile bu târîhi Bu 'ıyd-ı nev ola yâ Rab şerîf Efendi'mize (1192)	Kıta-i Kebîre / 4	Tarih	..-./..-./..- /..-	

⁶¹ Sürûri, Cevdet ve Râmiz'in şiirlerinin olduğu numarasız yaprağın yazmada 51 olarak numaralanan yapraktan önce gelmesi gerekmektedir. Dolayısıyla, yazmada 51a olarak görünen sayfa tabloda 52a olacaktır. Yazmadaki yapraklara buradan itibaren 1 eklenmelidir.

51b	Sermed	Nışf-ı ricl-i cerâdı haddince Mür 'arz eylemiş Süleymân'a	Ben dağı aḥkârım n'olur itsem Rub' ihdâ cenâb-ı zî-şâna	Kıta/2	Methiye	..-/-.-/-.-	
51b	Atâ	Ḥazret-i Es'ad Efendi-zâde k'ol zât-ı şerîf Dâ'imâ mazhar Ḥudâ'mûn lutf-ı Rabbânisine	Çıkdı bir mışra' du'â güne 'Atâ târiḥ için Sa'd ide Mevlâ bu sâhil-hâneyi bânisine (1191)	Kıta-i Kebîre / 17	Tarih	.-.-/-.-.-/-.-/- ,	
52a	Eşref	Ḥamd aña şadr-ı Rumilî'ye virdi revnaķı Yümn-ile bir vücüd-ı şerîf-i hüner-penâh	Şad müjde şadr-ı Rumilî'ne virmege şeref Geldi Şerîf Efendi muvaffâķ ide İlâh (1189)	Kıta-i Kebîre / 9	Tarih	.-.-/-.-.-/-.-/-	
52b	Tâbî	Ḥamd-ı bî-ḥad ol Ḥudâ'ya kim icâbet eyledi Da'vet-i erbâb-ı ḥacâta bu dem bî-iştibâh	Tâbiyâ geldi ḥulûşum gibi bu târiḥ-i tām Şadr-ı Rum'ı kılsun Es'ad-zâde'ye mes'ûd İlâh (1189)	Kıta-i Kebîre / 6	Tarih	.-.-/-.-.-/-.-/- ,	
52b	Ref	İdüp 'azm-i çemen ikbâl-ile nev-rüz-ı sulṭânî Kuruldu berg-i gülden gülşene taht-ı Süleymânî	Riyâz-ı gülsitân-ı devleti her dem bahâr olsun Mu'atṭar eylesün gül-gönçe-i ikbâli devrâmı	Kaside / 39	Nevruzîyye	.-.-.-/-.-.-.-/- /.-.-	

54a	İzzet	Cenâb-ı Hâzret-i Es'ad Efendi-zâdeyi Hâk 'Ulüm u fazl u kemâlât ile be-nâm itdi	İlâhî tâ ebed olsun deri melâz-ı enâm Gören disün ki bu dergeh beni be-kâm itdi	Kıta-i Kebîre/ 12	Tarih	..-./..-./..- /..-	Bu manzumedeki tarih (1192), sondan bir önceki beyittedir.
54a	Tevfîk	Yem-himem hâzret-i veliyyü'n-ni'am Şeref-efzâ-yı şadr-ı fetvâyi	Müjde 'izz ile kıldı Müftü-i dehr Kendiye mülk dâr-ı fetvâyi (1194)	Kıta-i Kebîre/ 21	Tarih	..-./..-./..-	
54b	?	Zât-ı pakîze-güher Es'ad Efendi-zâde Şâdef-i 'âleme el-hâk dür-i vâlâ geldi	Câh-ı üftâdede 'iffet ile necl-i Es'ad Hele bir zât-ı şerîf-i şeref-ârâ geldi (1192)	Kıta-i Kebîre/ 11	Tarih	..-./..-./... /..-	Laz Mustafa Efendizâde'nin mahlası tespit edilemedi.
54b	Sürûri	Şitâ geldi şitâbân leşker-i berd izdiham itdi Kaçurdu cünd-i şayfî rû-be-râh-ı inhizâm itdi	'Umümen 'âm-ı mezbûruñ disünler böyle târihin Gelüp nev-sâl-i Es'ad nâsa evlâ lutf u 'âm itdi (1194)	Kaside/ 21	Tarih	...-/...-/... /...-	
54b	Cevdet	Bihamdillâh yine ol kân-ı re'fet âsmân-päye Hezâr iqbâl ile revnaç-fezâ-yı şadr-ı Rum oldı	Düşüp bâ-feyz-i Hâk Cevdet kulu târihini söyler Ne evfaç yine Es'ad-zâde_Efendi şadr-ı Rum oldı (1192)	Kıta-i Kebîre/5	Tarih	...-/...-/... /...-	

55b	Cevdet	Cenâb-ı Hâzret-i Es'ad Efendi-zâde'nin Allâh Ki zâtın ehl-i 'irfâna medâr-ı i'tinâ yaptı	Didi tebrîk idüp Cevdet kulu târih-i itmâmın Şerîf Efendi zîbâ bî-bedel sâhil-serâ yaptı (1190)	Kıta-i Kebîre/ 10	Tarih	.---/.---/--- /---	
56a	Tevfik	Yine sürür u şafâ hâ'iz-i 'umûm oldu Nüvîd-i matla'ı cârü-keş-i gumûm oldu	Yegâne şadr-ı Muḥamed Şerîf Efendi bu dem Şeref-fezâ-yı mu'allâ maḳâm-ı Rum oldu (1189)	Kaside/ 11	Tarih	..-/.-./-.- /..-	
56b	Behcet	Minnet Huda'ya k'oldı cihân kâm-yâb-ı şevk Döndi sürûra hâlet-i 'ayş-ı münekkedi	Oldı Şerîf Efendi sa'adette şadr-ı Rum Pîraye buldı cebhe-i şer'-i Muḥammedî (1189)	Kıta-i Kebîre/ 17	Tarih	--./-./-./-.-	
57a	Cevdet	Bîḫamdillâh yine bir âftâb-ı burc-ı iclâlin Tulû'-ı neyyir-i 'adli ziyâ-baḫş-ı 'umûm oldu	Sürüp yüz dergeh-i efdâline Cevdet didi târih Mübârek ola Es'ad-zâde_Efendi şadr-ı Rum oldu (1189)	Kıta-i Kebîre/6	Tarih	.---/.---/--- /---	
57a	Rahmî	Cenâb-ı sırr-ı pâki Hâzret-i Es'ad Efendi'nin İdince Anaṭolî şadrını şad devlet ile cây	Didi bir bendesi Rahmî ziyâde bir güzel târih Şerîf Efendi'miz oldu Anaṭolî'ya zîb-ârây (1185)	Kıta/2	Tarih	.---/.---/--- /---	

57b	Münif	Dergeh-i fazl u rifat-ârâya Âstân-ı cenâb-ı vâlâya	İde maḥdümüñ ile Ḥayy [u] Vedūd Şiḥḥat u ‘âfiyetde ber-maḥşüd	Mesnevi/ 19	Arz-ı Hâl	..-/.-./..-	
58a	Naẓimâ	Ey güher-efser-i ser-i fuẓalâ Perteviñdir cihân u câha ziyâ	Tâ ide ḥ‘âhişîñ sipîhr tamâm Devr ide ḥ‘âhişîñce câh u merâm	Mesnevi/ 33	Arz-ı Hâl	..-/.-./..-	